

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | BR. 4-5/411 | GODINA XXXIX | CIJENA 10 KN

TRAVANJ-SVIBANJ 2020.

Blaženi Miroslave, moli za nas!

Poštovani čitatelji,

upravo listate dvobroj Ladonje koji, zbog svima nama poznatih okolnosti, prati i mjesec travanj i mjesec svibanj. Nadamo se da za to imamo vaše razumijevanje. Iza nas su najveći blagdani: Cvjetnica, Velik tjedan, Uskrs i uskrsno vrijeme koje smo ove godine proživjeli drugačije nego ikada u svome životu. Ipak vjerujem da su nam ovi blagdani donijeli toliko potrebno ohrabrenje. Možda baš zato osjećamo veliku blagodat i Božju milost da možemo slaviti svete mise s vjernicima, pa makar i po posebnim uvjetima. Upravo je vrijeme koje smo proživjeli u svojim domovima jer je to bilo nužno radi nas i naših bližnjih, pred nas stavilo neke vrijednosti kojih nismo baš uvijek svjesni. Možda smo ponovno doživjeli obiteljsko zajedništvo ili ljepotu obiteljske molitve. Vjerojatno smo svi vidjeli da smo društvena bića i da nam nedostaju naše zajednice, naša župna okupljanja i susreti. Nedostajali su nam drugi, pa i oni koji nam nisu uvijek bili po volji. To je, dakako,

normalno i jedino ispravno jer nam naše kršćansko poslanje nalaže da živimo i svojim sposobnostima, vrlinama i htijenjem oplemenjujemo životе svojih bližnjih. Time se i mi u svojem duhovnom životu izgrađujemo i postajemo slični onome kako nas poziva sam Isus Krist. Ni on nije došao na svijet radi sebe ili samo isključivo radi sebe, već radi nas i našega spasenja.

Prošle jeseni, kada smo predlagali Pastoralni plan naše Porečke i Puliske biskupije, koji smo i predstavili u Ladonji, htjeli smo da jedan događaj bude protkan u svim segmentima našeg pastoralnog rada, a to je stota obljetnica rođenja bl. Miroslava Bulešića koji je, kao što vjerujem znamo, rođen 13. svibnja 1920. godine. Htjeli smo na razne načine obilježiti taj događaj, kako na planu naše biskupije, tako i po našim dekanatima i župama. Zbog teške zarazne bolesti, s kojom se još uvijek ovaj naš svijet bori, nismo mogli organizirati te svečanosti kako smo htjeli ni u Svetvinčentu ni u Lanišću. Željeli smo da se upravo na tim slavlјima okupi cijela naša biskupijska zajednica. Ipak su svećenici predvođeni biskupom ordinarijem Draženom Kutlešom slavili svetu misu toga dana, 13. svibnja, u Svetvinčentu, kako o tome svjedoči ovaj broj Ladonje. Tom je prigodom biskup Dražen u svojoj propovijedi izrekao jednu veoma važnu misao gledajući trajni uzor svećeničkoga života bl. Miroslava: svatko bi se od nas trebao pitati što čini ili što će činiti da njegov primjer progovori i danas čovjeku ove sredine i ovoga vremena. Možda se još uvijek pitamo što čine ili ne čine drugi na tome planu. Vidimo li svoju ulogu u promicanju i vrednovanju života, vjerovanja, pa i mučeničke smrti bl. Miroslava? I ova godina može biti prigoda i nama svećenicima, ali i svim vjernicima da dosljednost u vjeri, kakvu je posjedovao mladi svećenik Miroslav, pretočimo u svoj život. Čitajući njegov životopis i njegov Duhovni dnevnik, vidjet ćemo njegovu dosljednost i njegovu odgovornost u vršenju njegove svećeničke službe,

kako u župama u kojima je djelovao, tako i u sjemeništu gdje djeluje kao podravnatelj, profesor i odgojitelj. Možda je to nekima ponekad izgledalo prestrogo, ali treba reći da je bl. Miroslav sve što je tražio od drugih, bio i sam spreman živjeti i činiti, do kraja vjeran Bogu, Crkvi i svome narodu. Živio je svoje svećeništvo u najteže vrijeme i onda kada to drugi nisu razumjeli i prihvaćali. Smisao svoga života i djelovanja video je u vršenju volje Božje. Njemu su čovjek i njegova potreba uvijek bili na prvom mjestu, tko god on bio. Zato nije odgovarao nijednom režimu. Ali to je poruka Evandžela koju je nastojao svjedočiti svojim životom. Naučio je od Isusa Krista važnu poruku: samo ljubav pobjeđuje mržnju, samo dobro pobjeđuje zlo, zato je i mogao u najtežim trenutcima svoga života reći: „...moja osveta je oprost.“

Poštovani čitatelji, vjerujem da smo svjesni kako je bl. Miroslav Bulešić trajno nadahnuće svima, a posebno nama koji imamo tu čast da možemo reći kako je on svetac i mučenik ove naše sredine, ove biskupije. Nadamo se da ćemo barem dan njegova mučeništva, 24. kolovoza, proslaviti i u Svetvinčentu i u Lanišću, na dostojan način i radi svih onih koji žele svoju zahvalnost izraziti prisutnošću, a naš život nadahnut njegovim primjerom neka bude znak zahvalnosti Bogu za ovaj izuzetan dar našoj biskupi i cijeloj Crkvi.

Ovih dana slavimo veliki blagdan Duhova – Pedesetnicu. Čitamo u knjizi Djela apostolskih da su Isusovi učenici ohrabreni darom duha Isusa Krista izišli na trgrove i ulice i hrabro svjedočili vjeru u Isusa Krista uskrsloga. I mi ovih dana pomalo izlazimo na naše ulice i trgrove i ulazimo u naše crkve te gotovo nakon dva mjeseca susrećemo ljude koje nismo smjeli susretati u tom vremenu. Daj, Bože, da bismo i mi „govorili jezikom“ koji svatko razumije, kao što su to činili apostoli, a to je jezik ljubavi, razumijevanja i poštovanja. Taj jezik i danas svatko razumje.

Poštovani čitatelji, neka vam svima budu ugodni ovi proljetni dani.

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Puliske biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Danijela Fattorich, David Gortan, Vilim Grbac, Tomislav Milohanić, Željko Mrak, s. Terezija Pavić, Nela Petek

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-342

ladonja@biskupija-porecko-pulska.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Godišnja pretplata 120,00 kuna

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisak/Nakladnik

JOSIP TURČINOVĆ d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

Broj i naziv ūro računa:

ISTARSKA KREDITNA BANKA UMAG d. d.

IBAN: HR7023800061147003243

Uplate iz inozemstva izvršiti na:

JOSIP TURČINOVĆ d.o.o.

Dobrilina 6, PAZIN

IBAN: HR7023800061147003243

BIC/SWIFT: ISKBHR2X

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Bl. Miroslave, moli za nas!

O Božjem duhu

Biblijski govor o Božjem duhu, o Duhu Svetom, započinje na prvim stranicama Knjige Postanka, gdje se na pomalo enigmatičan način govori o „Gospodnjem duhu“ koji lebdi nad vodama, u samom početku stvaranja. Riječ „duh“, hebrejski se izriče riječju „ruah“, koja znači i vjetar, oluju, ali i dah, disanje. Duh je u biblijskom izričaju opisiv kao nevidljiv i pokretan, poput zraka, i poput vjetra podložan nekoj vrsti osjeta, uvjetno rečeno.

No, prisutnost Božjeg Duha ne može se uhvatiti, ne može se dokazati, opipati i potvrditi određenim doživljajima i senzacijama. Božji duh – baš kao i Bog sam – ostaje nevidljiv, neopipljiv, nepredvidljiv.

Duh djeluje na čovjeka, reći će nam Biblija – tako što nadahnjuje čovjeka, potiče ga na određena djela, zahvaća ga, dajući mu veću snagu, ili inspirira da govori u Božje ime. Od prvih stranica Svetoga pisma, djelovanje Božjega duha provlači se tijekom povijesti Božjega odnosa s čovjekom, sve dok u punini vremena, po Duhu Svetomu, ne biva začet Isus Krist, Bog i čovjek – koji u sebi nosi puninu Duha, i u tom Duhu uvijek je zajedno s Bogom Ocem. Zato Isus, poslije svoje smrti, uskrsnuća i uzašašća, svojim učenicima šalje Duha Svetoga, Božjeg duha – koji je sad njegov, Kristov duh – kako bi ostali jedno s Njime, kao njegovo Tijelo, Crkva.

Taj duh, prisutan od početka svijeta do rođenja Crkve, prati i gradi Crkvu tijekom cijele njene povijesti, povezuje vjernike međusobno i povezuje ih s Bogom. A prisutnost Duha poznaće se po plodovima, očituje se u ljubavi, u obliku radosti,

mira, velikodušnosti, uslužnosti, dobrote, vjernosti, blagosti, uzdržljivosti (Gal 5,22-23). Duh stoga znači – zajedništvo, a odsutnost Duha potvrđuje se pomanjkanjem ljubavi, nastankom razdora i nesloga.

Kako Duh Sveti djeluje u čovjeku, u pojedinačnom vjerniku? O tome su pisali brojni nadahnuti autori i veliki duhovni učitelji tijekom povijesti, počevši od biblijskih pisaca. Sam Isus u Evangelijsima upozorava učenike: „Kad vas budu dovodili pred sinagoge i poglavarstva i vlasti, ne budite zabrinuti kako ćete se ili čime braniti, što li reći! Ta Duh Sveti poučit će vas u taj čas što valja reći.“ (Luka 12,11)

Isus uvodi svoje učenike u otajstvo Duha – i naziva ga Paracletos, Branitelj (Ivan 14,16), koji u trenutku progona poučava „u isti čas“ kako govoriti, kako se ponijeti. Zanimljiva je ova slika – u njoj nema nimalo apstrakcije, vrlo je konkretna i jasna. U trenutku progona vjernika poučava sam Duh Sveti.

Riječ „Paracletos“, Branitelj – u suvremenim se prijevodima izriče i kao „odvjetnik, advokat“ – osoba koja na sudu zastupa nekog okrivljenika. I dok danas u sudskim procesima okrivljenici uglavnom šute, a njihovu obranu iznosi odvjetnik, branitelj, u antici nije bilo tako. Pred sudom je okrivljenik morao govoriti, a njegov mu je branitelj – tek „na uho“ sugerirao kako da se obrani. Tako Isus pojašnjava svojim učenicima djelovanje Duha Svetoga – Duh samo sugerira, poučava nas, a sve je ostalo na nama.

Mi pouku Duha moramo čuti, prihvati i učiniti svojom. Djelovanje Duha Svetoga u našem životu

ostaje podložno našoj slobodnoj volji – koja ga, baš kao i svaku drugu Božju ponudu – može prihvatiti, ali i odbiti.

Duh Sveti zahvaća čovjeka, ali nikada ne poništava njegovu slobodu, ne ponaša se Duh poput manipulatora, ne povlači konce koji usmjeravaju ljudske pokrete, poput lutke na koncu.

Duh sugerira – a čovjek sluša i odabire. Ako je suživljen s dobrim, s Božjim – odabire Božje.

I tu se skriva tajna ispravnoga duhovnog života i zdrave duhovnosti: u razlučivanju. Čovjek mora najprije čuti, prepoznati duhovni poticaj koji dolazi iz nutrine ili izvana. Taj je duhovni poticaj potom potrebno razumjeti i prihvati te provesti u djelo. Ako svoj život suočiće poticajima Duha Božjega, čovjek postaje uistinu duhovan čovjek, ispunjen dobrotom, čovjek zrele kršćanske duhovnosti – u miru i ljubavi s ljudima i s Bogom.

Hoće li nadahnuc̄e Duha Svetoga proizvesti neko remek-djelo, poput Mozartove simfonije? Ili će nadahnuc̄e Božjeg duha biti poticaj za mali čin dobrote? Potpuno je svejedno: iz perspektive Božjeg Duha važno je samo jedno – da čovjek prihvati poticaj na dobro, na ljubav, na put prema Bogu. A tada, s tim poticajem može učiniti što hoće, u mjeri svojih talenata i životnih okolnosti.

Neki će poticaji Duha završiti herojskim svjedočanstvom vjere i ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Drugi će poticaji Duha nadahnuti tek malo djelo ljubavi: i jedan i drugi potječu iz istoga izvora i čine i očituju život Crkve, Tijela Kristova, na veću slavu Božju.

„Tko jede moje tijelo i piće moju krv, živjet će uvijeke“

(Prva sv. pričest u Sv. Ivanu od Šterne, 17. IX. 1944.)

„Tko jede moje tijelo i piće moju krv, živjet će uvijeke“

Ima li veće sreće od ove: kada se čovjek može sasvim združiti sa svojim

Bogom, stvorenje sa svojim Stvoriteljem? Je li se može zamisliti i očutjeti veće radosti od ove? Dosta je pogledati u oči ovu našu dječicu i opažamo veselje koje ispunjava njihovu mladu dušu, vidimo ih kako nestrpljivo čekaju da se usadi u njihovu dušu Isus Krist. I mi svi zajedno s ovom djecom proživljavamo našu prošlu radost, koju smo i mi u istom događaju očutjeli [osjetili] i zato idemo danas natrag tamo u našem životu i dođemo u mlade naše godine – koje su sada njihove godine – i govorimo si: sretan sam bio onda, kako je bilo onda lijepo i sve veselo, kako sam nestrpljivo čekao da dođe Isus u moju dušu! Ništa mi nije ovaj put falilo. Okusili smo i mi kako sada ova djeca, nebesku radost. Ah, da danas zajedno s ovom djecom možemo očutjeti bar radosti koju ćemo proživljavati na nebu: jer tu danas mi se združujemo s Isusom, [zar] to na nebu ne bude ista stvar? I baš po tom ujedinjenju mi si pripravljamo život vječni! Kada za trenutak zaboravljamo na sve naše poteškoće, na rat, na smrt; naše su se misli ovdje sakupile i idu k Bogu. Eto nam primjer što je mir – radost Božja. – I svi si ponavljamo: „To je najljepši dan našega života!“...

Roditeljske dužnosti

„Oduzeli“ smo vam bili, predragi roditelji, za nekoliko dana ovu vašu djecu, u tom vremenu smo ih poučavali, koju smo radi Boga jako voljeli, poučavali smo ih u nauci Isusa Krista, usađivali smo im u srca ljubav do Boga i ljubav do bližnjega, poslušnost prema Bogu i vama, poštenje i dobrotu; napokon jučer smo vam ih s Bogom pomirili, kada su se njihove mlade duše oprale od svih grijeha i mana, i u njih se usadilo po svećeničkom odrješenju milost posvećujuća. Danas im dajem život, danas ih još vrhunaravno nahranjujemo – tijelom Isusovim, i onda ih takve vama vraćamo. Dali ste nam „slabe“ vraćamo vam dobre. Dužnost smo svoju za sad izvršili. Roditelji, opet ih imate u svojim rukama. Roditelji, vi ste od Boga postavljeni da čuvate svoju djecu, da ih dobro odgojite. Roditelji, da li pazite vi na vašu djecu? Da li im dajete dobar primjer? Jer djeca slušaju riječi očeve i majčine ali zahtijeva i vidjeti u njima da one riječi što ona čuju da budu vršene od roditelja. Roditelji, da li ste vi krivi da vaša djeca neprestano i strašno kunu? Niste li vi možda oni krivi učitelji za njih, kada iz vaših usta izvire đavolski govor, kada u vašim ustima taku sramotne riječi, kada u vašem životu opažaju nepoštovanje? Roditelji niste li vi oni koji odvraćate svoju djecu od Crkve, od sv. sakramenata, kada nikad ili malo kada idete u Crkvu? Roditelji, da li

pazite vi na svoju djecu; na njihova društva i prijatelje koje oni pohađaju? Da li žive vaša djeca pod vašim očima? Da li se vi prošećete do vaše djece kad su na paši? Da li vi znate razumjeti vašu djecu i podučiti u dobru kritično onim stvarima, koje inače djeluju na propast vremenitu i vječnu vaše djece? Da li usađujete u njihova srca strah Božji, da li pazite da oni obavljaju svoje dužnosti i molitve jutrom i navečer? Da li se prekriže prije jela?

Vidite kolike imate dužnosti prema vašoj djeci! Ispitajte si savjest i ako niste to vršili izvršite sad i od sada naprijed! Kad govorim tako nešto znadem. I to vam mogu svjedočiti: kad bi bili roditelji odgojili kršćanski svoju djecu toga svega zla na svijetu ne bi bilo.

Primjer sv. Tarzicia

Djeco predraga! Eto došao je čas. Kada ću Vam položiti u duše koga? Isusa Krista! A tko je Isus Krist? Dakle vi ćete primiti samoga Boga! Velika radost! Ali kada ga primite, držite ga u sebi! A to ćete učiniti kada budete živjeli čisti od grijeha! Đavao će vas napastovati! Ali vi ne dajte mu se zavesti! Da li se domišljate jednog djeteta koji je živio [prije] puno godina u Rimu, kada su neprijatelji Isusovi proganjali sve one koji su vjerovali u Isusa? Što je učinio? Njemu je bilo izručeno sv. Tijelo [dane posvećene hostije], da Ga nosi kršćanima koji su bili u zatvoru! Prijatelji njegovi su htjeli baš onda da se on igra s njima. Ali on nije htio, govoreći da ne može, jer je držao pri srcu Isusa [nosi pričest]. Prijatelji su htjeli znati što on ima sa sobom, ali on im nije htio reći. Zato su oni htjeli na silu da pogledaju. On nije pustio. Oni su ga istukli i polagano ubili. – To je bio mali Tarzicije koji se je dao ubiti prije nego li je pustio da mu uzmu Isusa. Đavao će isto zahtijevati od vas da pustite Isusa! Vi ne dajte se! Prije umrijeti nego Isusa pustiti!

A kad dođe Isus treba da ga pozdravite i da se s njim razgovarate! A što ćete mu reći? Da ćemo biti pravi: poslušni i dobri. Što ćete mu pričati? Za koga ćete se moliti? Za roditelje: za oca koji je daleko, za braću, sestre, učitelje kršćanskog nauka, za sv. Oca Papu, biskupa, za mrtve i žive. A ćete i za me?

UČENJE ODGOVORNOSTI I ŽRTVE

Bili smo naučeni da postoje neka etika i moral koji nešto zapovijedaju ili zabranjuju s ciljem sprječavanja da ljudski suživot u zajednici ne postane svojevrstan zoološki vrt. Radilo se o tome da ljudi poštuju neka minimalna pravila ponašanja, kako u privatnom životu, tako i u javnom prostoru. Sve što je nadilazilo taj minimum, smatrali smo dopuštenim. Radilo se o moralu koji je uvijek započinjao prefiksom „Ne!“ Ne čini ovo ili ono. Ne prekrši ovo ili ono. Takva etika dužnosti i zabrana nije uspijevala ljude potaknuti da učine nešto više od onoga što je zapovjedeno ili zabranjeno. Pokazalo se s vremenom da takva etika i takav moral nisu dovoljni jer ne usmjeravaju ljude prema dobru. Nemaju moć potaknuti ljude da svojevoljno čine dobro. Svode se na to da činimo ono što je zapovjedeno i izbjegavamo ono što je zabranjeno. Ali, u naravi je ljudskoj da uvijek traži „rupe u zakonu“. Kada sam na nešto prisiljen slovom zakona ili mi je nešto zabranjeno istim zakonom, gotovo mi se spontano nameće pomisao kako to izbjegći. Tako smo nekako odgajani, tako smo nekako živjeli. U toj džungli dužnosti i zabrana uvijek pokušavam pronaći najbolje rješenje za sebe. Individualizam je dolazio u prvi plan. Pojedinac i njegova volja bili su prioritet.

Prema etici odgovornosti

Već se duže vremena govori kako bi takvu etiku trebalo zamijeniti jednom etikom odgovornosti, u smislu da čovjek dragovoljno pristane na dobro i izbjegava zlo, bez obzira je li na to prisiljen. Trebala se dogoditi pandemija koronavirusa da se tu počne nešto mijenjati. Shvatili smo da činiti dobro i izbjegavati zlo ne koristi ili šteti samo drugima, nego i meni osobno. Postali smo odgovorni jer nas je strah za same sebe, a takvim ponašanjem koristimo i dobru drugih. Suočeni s činjenicom da je do sada 60 tisuća ljudi umrlo u samo mjesec dana, da

je pola svjetske populacije pogodjeno pandemijom, shvatili smo što znači odgovorno ponašanje. Trebali smo se radikalno suočiti s vlastitom borbom za život kako bismo naučili odgovorno se ponašati, zbog sebe i drugih. Svojevrstan liberalizam i individualizam u donošenju odluka o ponašanju, gdje sam ja kao pojedinac jedini mjerodavan u svemu, odlazi u roptarnicu povijesti. Jer, valjda nikada u povijesti nismo tako radikalno bili usmjereni na druge, nikada se nismo odgovornijima osjećali, kako za sebe, tako i za druge. Nikada nismo tako bolno osjetili kako smo svi zapravo u jednom jedinom „loncu“, iz kojega možemo izići samo svojevoljnim odgovornim ponašanjem prema sebi i drugima. Nikada nismo tako jasno uvidjeli kakve razorne posljedice sa sobom nosi ljudski egoizam.

Granica prava i slobode

Zato djeluje i suviše politikantski čuti glasove kako se ograničenja na koja smo prisiljeni snagom odgovornosti za vlastito i tuđe zdravlje mogu interpretirati kao kršenje temeljnih ljudskih prava i sloboda. Svako moje pravo doživljava svoje granice ondje gdje ono ugrožava temeljno pravo na život drugoga. I svaka moja sloboda ima svoju granicu ondje gdje ona ugrožava temeljnu slobodu drugoga. Pravo i sloboda ne mogu nikada ostati samo individualni pojmovi. Oni se uvijek ostvaruju i u množini. Oni su nedjeljivo vezani na odgovornost svakoga pojedinca. Sve je ostalo jeftino politikantstvo koje ima jedini cilj i u ovo tragično vrijeme i putem tuđe nevolje zadobiti neke političke bode. Kada ova pandemija prestane, bit će svakako bogatiji za jedno iskustvo koje nam je u prošlosti u mnogočemu bilo nepoznato. Pitanje je samo hoćemo li se i u budućnosti nastojati ponašati u skladu s ovim iskustvom.

Vrijeme žrtve i požrtvovnosti

Ovo je vrijeme žrtve, individualne i masovne žrtve tisuća ljudi koji žive u strahu od zaraze, mnogih pojedinaca i obitelji koji su prisiljeni živjeti u izolaciji ili karanteni, ili koji su izgubili svoje najdraže i nije im bilo moguće na njihovu pokopu pustiti suzu. Mislim na djecu kojoj je oduzeta igra i druženje s vršnjacima. Ili na starije i nemoćne koji u potpunosti ovise o drugima. Jesmo li ikada bili u prilici živjeti s takvom dozom odgovornosti, strpljivosti, žrtve? Jesmo li ikada bili svjedoci takve požrtvovnosti mnogih koji se izlažu riziku zaraze da bismo mi ostali mogli ostati pošteđeni? Mislim na liječnike, medicinske sestre, bolničko osoblje. Na sve one volontere koji, pored svih rizika, obilaze domove i nose ljudima hranu i lijekove. Na one svećenike koji su pratili umiruće i sami umrli od zaraze. Na onog starijeg svećenika u Italiji koji se odrekao respiratora u korist mlađoga bolesnika i zato umro. Dolaze mi na pamet riječi engleskoga premijera Churchilla, koji je u vrijeme Drugog svjetskog rata rekao kako nikada do sada tako velik broj ljudi nije dugovao duboku zahvalnost tako malenom broju ljudi. On je mislio na engleske pilote koji su uz velike žrtve nastojali spriječiti bombardiranje engleskih gradova od strane nacističke Njemačke. Takav osjećaj zahvalnosti trebao bi nas pratiti ovih dana. Svi ovi zdravstveni djelatnici, volonteri i svećenici uče nas što znači odgovornost, ne ona prisilna, nego odgovornost koja proizlazi iz osjećaja humanosti.

100. OBLJETNICA ROĐENJA BLAŽENOГA MIROSLAVA BULEŠIĆA

Svetvinčenat, 13. svibnja 2020.
(propovijed mons. Dražena Kutleše)

Svojim nas je uskrsnućem Isus prenio iz smrti u život. Istrgnuo nas je iz ovoga sadašnjeg opakog svijeta (*Gal 1,4*), iz našega smrtnog tijela usmjerenoga prema požudama (*Rim 6,12*) i učinio nas novim i živim stvorenjem (*2Kor 5,17*). Kao takvi, zamijenili smo nadgrobno kamenje (spomenike) koje je nekad pokazivalo da smo mrtvi svojim grijesima i postali smo živo kamenje u duhovnom zdanju koje je Tijelo Kristovo, tj. Crkva.

U *1Pt 2,4-9* pozvani smo na ovaj novi život i očituje nam se koja su njegova obilježja. Pogledajmo kako prelazimo od nadgrobногa kamena do živoga kamena razmatrajući ovu poslanicu u tri dijela i primjenjujući je na našega blaženog Miroslava.

1. Poziv na spasenje. *Pristupite k njemu, Kamenu živomu što ga, istina, ljudi odbaciše, ali je u očima Božjim izabran, dragocjen, pa se kao*

živo kamenje ugrađujte u duhovni Dom za sveto svećenstvo da prinosite žrtve duhovne, ugodne Bogu po Isusu Kristu.

Primjećujemo najprije poziv koji nam je upućen – pristupite njemu! Prepustite se izgradnji! Cijeli je kršćanski život zasnovan na našem odgovoru na poziv da prihvativimo Isusa Krista i pustimo ga da preobrazi naš život. Moramo reći „da“ ne samo Isusu nego i onome što on može učiniti za nas. On će uzeti naše slomljene, raspadajuće žive i obnoviti ih. Upravo u tom prihvaćanju može nam pomoći blaženi Miroslav koji je u potpunosti predao Bogu svoj život i kao svećenik u potpunosti je želio vršiti Božju volju. A kako je to činio? U svezi s pozivom na spasenje Poslanica nam nudi dvije slike koje su se očitovale u životu bl. Miroslava.

Živo kamenje. Kamen je neobična slika za život. Općenito ne možemo pomisliti ni na što manje živo od kamenog. Dakle, tekst kaže: „živo kamenje“. Što znači biti živo kamenje? Prvo, znači biti živ, biti pun života! Drugo, znači da bi neke kvalitete kamena trebale biti i naše. Kamen je čvrst, težak, ne pomiče ga se lako i može podnijeti veliko opterećenje. I stoga bismo i mi trebali biti snažni i čvrsti u svojoj vjeri, koje ne pokreću lako struje ovoga svijeta i da *ne budemo nejačad kojom se valovi poigravaju i koje goni svaki vjetar nauka u ovom kockanju ljudskom, u lukavosti što put krči zabludi* (*Ef 4,14*). Stabilni i čvrsti, također smo u stanju podnijeti težinu i poteškoće koje ovaj svijet nameće. I mi smo u stanju podržati i nositi druge u vrijeme potrebe, dijeleći svoje terete. Da, bl. Miroslav taj je živi kamen koji je

snažan, čvrst, koji se lako ne miče a ipak je živ, sasvim živ!

Duhovni Dom. Slika podrazumijeva da kao živo kamenje u duhovnom smislu činimo zidove Crkve. Zajedno smo uklopljeni poput kamenja u zid koji je jak i siguran. Tako nismo spašeni sami po sebi, nego smo spašeni i zbog drugih. Zajedno i milošću Božjom ovisimo jedni o drugima, a svatko nosi svoj teret. Svaki kamen u zidu ima svoju funkciju. Uklonite jedan kamen, i cijeli je zid oslabljen i ugrožen. Samo zajedničkim radom, radeći svatko svoj posao, možemo izgraditi čvrstu i sigurnu građevinu.

Upravo je bl. Miroslav bio taj živi kamen istarske Crkve koji je bio ugrađen u građevinu Crkve kao čvrsti kamen koji je i nama danas putokaz i sidro u teškim olujnim vremenima. Bl. Miroslavu bilo je jasno da je Crkva zajednica i da u njoj vjernik nalazi svoje pravo mjesto samo ako je ugrađen u tu zgradu. Smisao je jasan. Sve dok kamen leži jedan pored drugog, beskoristan je, postaje koristan samo ako je ugrađen u građevinu. Tako je i sa svećenicima. Kako bi ostvario svoju sudbinu, svećenik ne smije ostati sam, nego mora biti ugrađen u građevinu Crkve.

2. Izbor za spasenje. *Tko u nj vjeruje, ne, neće se postidjeti. Vama dakle koji vjerujete – čast! A onima koji ne vjeruju – kamen koji odbaciše graditelji postade kamen zaglavni i kamen spoticanja, stijena posrtaњa; oni se o nj spotiču, neposlušni Riječi, za što su i određeni.*

Jednostavno rečeno: imamo mogućnost izbora i taj će izbor odrediti je li Isus kamen zaglavni koji nas podržava ili kamen spoticanja nad kojim hodamo i padamo. Zanimljiv je fenomen kada se osoba spašava na moru, neke žrtve uzmu i zgrabe bačeni pojas za spašavanje, dok se druge opiru i bore se s pokušajima da ih se spasi, gledajući to kao nešto što će im stvoriti još veću opasnost.

Što se ovdje podrazumijeva kao kamen zaglavni? Obično danas mnogi misle na kamen temeljac, tj.

ceremonijalni kamen s natpisom i eventualno nekim povjesnim stvarima. Ali „kamen zaglavni“ ovdje se više odnosi na kamen na vrhu ili dnu kamenoga luka ili na niz opeka koje podupiru čitav luk. Morao je to biti vrlo pomno izrađen kamen jer je sve ostalo kamenje ovisilo o njegovoj cjelevitosti i savršenom obliku kako bi ih podržao. Za nas je to Isus Krist. Svi smo naslonjeni na Isusa i on je savršen kamen koji nosi našu težinu.

Ali za one koji odbacuju Krista, on je kamen preko kojeg oni hode ili padaju – kamen spoticanja. Isus nas želi spasiti, ali neki ga odbacuju i time on postaje kamen spoticanja. To znači da ne možemo ostati neutralni prema Isusu; na njemu se moramo odlučiti bilo za jedan ili drugi način: da = spas, ne = osuda. Stoga će On ili biti kamen zaglavni ili kamen spoticanja, ne postoji treći put. Onima koji ga svjesno odbacuju, On je kamen spoticanja. Ova slika također objašnjava neke od otrovnih napada na Krista i Crkvu iz svijeta. Jer kad netko naide na nešto i padne, sklon je proklinjati što je prouzročilo njegov pad.

Dakle, izbor je naš i ovisi o nama. Bl. Miroslav znao je u pravom trenutku izabrati stranu i stati uz kamen zaglavni. Želio je biti kamen koji će biti oslojen na Kristovu Crkvu i svojim životom i mučeničkom smrću doprinijeti izgradnji mjesne Crkve i učvršćivanju braće u vjeri. Mi znamo, kao što je

i On je naš kamen zaglavni – jedini na koji se oslanjamo i pomoću kojeg stojimo. Samo će nas ova činjenica transformirati iz nadgrobногa kamenja u živo kamenje Kristove Crkve.

3. Karakteristike spasenja. *A vi ste rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod stečeni da naviještate silna djela Onoga koji vas iz tame pozva k divnom svjetlu svojemu.*

Dolazimo do karakteristike onih koji više nisu nadgrobni spomenici, već su postali živo kamenje.

Podrijetlo. Tekst nas naziva „rod izabrani“. Ranije smo razmišljali o tome da Krist postane naš izbor. Ali ovdje tekst podsjeća da je prije nego što smo mi izabrali njega, on izabrao nas. Da smo dobili pozivnicu za večeru od neke poznate osobe, osjećali bismo se ponosno i vjerojatno bismo pričali svojim priateljima o ukazanom povjerenju i dostojsanstvu. Ipak, olako prelazimo preko toga da nas je Bog odabralo i pozvalo na Jaganjčevu svadbu. Činjenica je da smo izabrani, imamo podrijetlo, znamo odakle potječemo. Mi smo iz

to znao i bl. Miroslav, da je to Krist

Božjega doma, a ovo je vrlo veliko dostojanstvo, veće od bilo kojega svjetovnog dostojanstva, i u stanju je prevladati bilo kakvu srdžbu kojom nas svijet obasipa. Mi smo rod izabrani.

Svećeništvo. Svi mi koji smo kršteni u Isusu Kristu, postajemo svećenici, proroci i kraljevi. „Kraljevsko“ svećeništvo, iako se razlikuje od ministerijalnoga svećeništva: svaki je svećenik sposobljen prinositi Bogu ugodnu žrtvu. U Starom su zavjetu svećenici činili nešto od toga, obično su žrtvovali životinju. Ali u svećeništvu Isusa Krista, svećenik i žrtva jedno su - Isus se sam prinio. Stoga je sve krštene Bog opremio da prinosi ugodnu žrtvu samoga sebe. Evo vrlo velikoga dostojanstva koje nam je dao Isus: imati savršeno pravo stati u nazočnosti svoga Oca, hvaliti ga i prinositi prikladnu žrtvu.

Ministerijalni svećenici Crkve dijele sakramente i samo oni to mogu činiti. Zbog toga je važno ovdje nad tijelom našega blaženog Miroslava istaknuti dvije velike karakteristike svećenika koje su se u njemu u potpunosti ostvarile.

Bl. Miroslav svećenik je koji je sam prišao Bogu i druge je privodio Bogu. U antičkom je svijetu taj

pristup Bogu bio privilegij profesionalnih svećenika. Latinska riječ za svećenika jest *pontifex*, što znači „graditelj mosta“, svećenik je čovjek koji gradi most za druge kako bi došli Bogu, on ima dužnost i privilegij druge dovesti Spasitelju kojega je on sam pronašao i uzljubio. Blaženi Miroslav u svom je kratkom svećeničkom životu revno nastojao privoditi vjernike Bogu.

Bl. Miroslav svećenik je koji je prinosio prinos Bogu. Svećenik mora neprestano prinositi svoj prinos Bogu. On čini da njegov posao bude žrtva Bogu. Svećenik čini da njegovo bogoštovlje bude jedan prinos Bogu. Blaženi Miroslav znao je da Bog želi više od svega ljubav naših srdaca i službu naših života. To je savršena žrtva koju svaki svećenik mora činiti.

Sveti narod. Tekst nas zove *sveti narod*. Biti „svet“ znači biti „razdvojen“. Otuda smo od mnogih pozvani da budemo narod koji je odvojen za Boga. I dok su svi pozvani u Krista, samo oni koji prihvate poziv, dobivaju milost nazivati se svetim narodom. Kao takvi, trebali bismo razumjeti da naša uloga nije „uklapanje“ u ovaj svijet natopljen grijehom, već se radije izdvojimo iz njega, budimo prepoznatljivi. Naše

ponašanje, prioriteti, ljubav, radost i dobročinstvo trebali bi svima biti očiti. Biti svet narod velika je čast, ali i velika odgovornost.

Navještenje silnih djela. Gospodin je djelovao u našem životu, *da naviještamo silna djela Onoga koji nas iz tame pozva k divnom svjetlu svojemu*. Da, Gospodin je bio dobar prema nama i mijenja nam život! Ako smo vjerni, onda znamo što je učinio za nas i trebamo dati svjedočanstvo! Čuju li vas ljudi kako hvalite Gospoda? Jeste li proslavili njegovo ime među poganim? Znaju li ljudi razlog vaše zahvalnosti i jesu li čuli za vaše svjedočenje o Gospodinu? Možete li artikulirati kako vas je Bog iz tame pozvao u svoju čudesnu svjetlost? Trebao si biti svjedok Gospodina! Ovo je središnja i nužna karakteristika onih koji više nisu nadgrobni spomenici, već živo kamenje.

Blaženi Miroslav prešao je taj put od nadgrobnoga kamena do živoga kamena u doslovnom smislu. Na dnu ove crkve bio je njegov grob, nadgrobni kamen, a sada se nalazi u životu žrtveniku, oltaru, na kojem slavimo ovu misu. Neka nam on bude uzor kao čovjek, svećenik i blaženik. Amen.

„Stavimo svoj život u Božje ruke“

ČABRUNIĆ: Misnim slavljem na mjesnom trgu, ispred kapelice posvećene bl. Miroslavu Bulešiću, a nadomak njegove rodne kuće, u subotu, 9. svibnja 2020., održano je misno slavlje uz stotu obljetnicu rođenja našeg najmlađeg blaženika. Misno slavlje, uz poštivanje svih odredbi Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo, predvodio je župnik blaženikove rodne župe Svetvinčenat vlč. Darko Zgrablić.

U prigodnoj homiliji vlč. Zgrablić je rekao kako je toga dana, 13. svibnja 1920. rođenje djeteta bilo nešto mnogo uobičajenije nego danas, jednostavno jer se rađalo mnogo više djece. Bilo je to izuzetno teško vrijeme, nakon rata koji je odnio mnoge živote. Istaknuo je da je Miroslav Bulešić rođen kao posve obično dijete u svom tadašnjem okruženju i nije bio, kao ni drugi sveci, ničime predodređen. Pred njim su, kao i pred svakim čovjekom, bili životni odabiri. On je

donio svoje životne odluke i u tome je bio dosljedan. Crkva prepoznaće svece upravo po tome što su u odluci ‘biti bolji’ - bili dosljedniji. To je prilika koju Bog daje svakome u životu. Po uzor na Isusa u ljudima trebamo uvijek nastojati prepoznati ono dobro i na tome nastojati u izgradnji boljega svijeta. To svatko od nas treba činiti nastojeći izvršavati svoje poslanje, bilo u redovničkom pozivu, bilo u obitelji. Neka ova kapela posvećena bl. Miroslavu ne bude samo spomen na njega, već neka nas podsjeća na istinske vrednote za koje je on živio. Njegovo je mučeništvo bljesak koji nam govori o vrednosti života koji ima smisla tek kada se daruje, rekao je propovjednik. Govoreći o mučenicima vlč. Zgrablić je istaknuo da su oni ljudi u kojima se snažno prepoznaće Onoga za kojega su živjeli. Blaženi Miro nas poziva da, po uzoru na njega, dopustimo da Bog kroz nas obasjava svijet. Bog svakome od nas daje priliku birati Božju volju, birati

dobro svaki dan, kako bi na kraju mogli, poput našega blaženika reći ‘u tvoje ruke predajem duh svoj’ sa saznanjem da smo cijelog života stavljali svoj život u Božje ruke, zaključio je vlč. Zgrablić.

Na kraju misnoga slavlja izmoljene su litanije bl. Miroslava Bulešića i Molitva za proglašenje svetim bl. Miroslava.

(G. Krizman)

Proslava stote obljetnice rođenja našeg blaženika Miroslava Bulešića u Lanišću

Stota obljetnica rođenja bl. Miroslava Bulešića, u srijedu, 13. svibnja 2020. godine, proslavljena je svečanim misnim slavljem i u Lanišću, mjestu gdje je Blaženik u župnoj kući podnio mučeništvo 24. kolovoza 1947. godine.

Vjernici tamošnje Župe sv. Kancija, Kancijana i Kancijanile, na čelu sa svojim župnikom, vlč. Josipom Mašinom, tijekom devet dana molili su Devetnicu bl. Bulešiću.

Na sam dan stote obljetnice Blaženikova rođenja svečanom misnom slavlju nazočilo je šezdesetak vjernika iz te i susjednih župa. Posebno svečan ton obilježavanju obljetnice podarila je izvedba tradicionalne Laniške mise. Župnik je u homiliji istaknuo Bulešićevu posebnu povezanost i njegovu pobožnost prema Gospi Fatimskoj, koju je on posebno štovao jer su se fatimska ukazanja dogodila tri godine prije njegova rođenja, na isti datum, 13. svibnja 1917. godine.

(Tekst: G. Krizman)

Obljetnica rođenja bl. Bulešića obilježena u Gradini i Vrsaru

Uvrsarskoj crkvi sv. Martina, od ponedjeljka, 4. svibnja 2020. godine, do blagdana Gospe Fatimske, kada smo u Porečkoj i Pulskoj biskupiji posebno svećano obilježili obljetnicu rođenja bl. Miroslava Bulešića, župljani Vrsara i obližnje župe Gradina svake su večeri uz misno slavlje zajedno molili Devetnicu bl. Bulešiću, koja je kulminirala mišnim slavljem na samu obljetnicu. U srijedu, 13. svibnja 2020. godine posebno svećano bilo je u Župi sv. Andrije, apostola, u Gradini, u kojoj od listopada 2015. godine postoje Blaženikove relikvije te njegova velika slika, umjetnički portret u prirodnoj veličini, na bočnom oltaru. Tim župama već desetak godina upravlja isti župnik., vlc. mr. sc. Lino Zohil, koji se i pobrinuo da crkva u Gradini dobije tu vrijednu sliku našega blaženika.

Veliku oltarnu palu, rad akademskoga umjetnika Harija Vidovića, blagoslovio je 18. listopada 2015. godine porečki i pulski ordinarij mons. dr. Dražen Kutleša, kada su ujedno u glavni oltar te crkve postavljene i relikvije bl. Miroslava.

„Bl. Miroslav zavija u bijeli omot ljubavi svaku našu ranu“

Devetodnevnu pripravu na proslavu 100. obljetnice rođenja bl. Miroslava Bulešića u župnoj crkvi sv. Kuzme i Damjana u Fažani predvodio je mons. Ivan Milovan, porečki i pulski biskup u miru. Svaku se večer molila Devetnica u sklopu svete mise, a slavlju je prethodila svibanjska pobožnost. Bile su izložene relikvije bl. Miroslava i vjernici su mogli napisati svoje nakane po kojima je služena sveta misa na sam blagdan rođenja.

Na sam blagdan rođenja bl. Miroslava Bulešića, u srijedu, 13. svibnja 2020. g., svečanu svetu misu predvodio je vicepostulator i župnik župe Fažana vlc. Ilija Jakovljević. U homiliji se osvrnuo na duhovni život bl. Miroslava zbog čega ga častimo i zašto mu se utječemo. Naša molitva bl. Miroslavu znak je poštovanja i pobožnosti prema Blaženiku jer je njega Bog izabrao i obdario milostima zbog kojih ga častimo. Bl. Miroslav djelo je Božje i kao takav dan nama da svojim za-

govorom zavija u bijeli omot ljubavi, kako je govorio bl. Miroslav, svaku našu ranu, bilo duhovnu ili tjelesnu. On je svojim životom bio znak Božje ljubavi u svojem vremenu i zacjeljivao ljudske rane Ljubavlju – Bogom. Svatko od nas ima i osjeća rane, kako duhovne, tako tjelesne, ali svatko od nas ima i mogućnost da mu bl. Miroslav zavije njegove rane. Danas smo došli u ovu crkvu da pred likom i relikvijama bl. Miroslava molimo za naše potrebe, za potrebe naše župe i našeg naroda.

Nadalje, u homiliji je vlc. Ilija istaknuo kako danas slavimo Gospu Fatimsku koju je na poseban način častio bl. Miroslav. Za njega možemo reći da je bio marijanski lik svećenika. Svaku svoju molitvu, zahvalu, poteškoću povjeravao je Majci Božjoj, da ga ona, kao Isusova majka, zagovara kod svoga Sina, da mu ona isprosi potrebne duhovne milosti. Njegova svetost izvorima u Euharistiji i pobožnosti prema Majci Božjoj. Zato i mi danas, dragi

hodočasnici, molimo da i nas Marija zagovara, da i u našem životu skrene (zaustavi) metak grijeha koji nas pogađa, kako što je skrenula metak kojim je trebao biti ubijen sv. Ivan Pavao II. Marija neka bude naša brana od grijeha, a bl. Miroslav neka svaku našu ranu zamota u bijeli omot ljubavi, kako bismo mogli svima oprostiti i svakoga ljubiti – istaknuo je propovjednik.

Na kraju mišnoga slavlja izmisljene su Litanije i Molitva bl. Miroslavu te je udijeljen blagoslov Blaženikovim relikvijama.

(G. Krizman)

Obljetnica rođenja bl. Miroslava u Sisku

Užupi Pohođenja Blažene Djevice Marije, u oltaru nedavno posvećene župne crkve Svetе Marije Kraljice Mira u Sisku pohranjene su moći blaženog Miroslava Bulešića. Upravitelj Župe vlč. Ivan Grbešić u homiliji tijekom mise toga dana posebno se spomenuo bl. Bulešića koji je umro mučeničkom smrću. Vlč. Grbešić u tom je kontekstu podsjetio da su prvi kršćani slavili Euharistiju na grobovima mučenika, istaknuvši da „mi imamo milost imati relikvije Miroslava Bulešića u našem oltaru“. S obzirom da je istoga dana slavljen i blagdan Gospe Fatimske, propovjednik je u homiliji povezao i Bulešićevu pobožnost prema Gospoj Fatimskoj, „Nebeskoj Majci koja nam je zvijezda do Neba“.

(Foto: siscia.hr)

OBLJETNICA ROĐENJA BL. MIROSLAVA U VOJNIĆU

Župa sv. Ante Padovanskoga u Vojniću nakon Trodnevnicu bl. Ivanu Merzu nastavila je u ovoj specifičnoj situaciji razmišljati o bl. Miroslavu Bulešiću, čije su moći u ovoj župi već godinu dana, povodom stote obljetnice njegova rođenja (13. svibnja 1920., na spomen dan Gospe Fatimske). Trodnevnicu je predvodio policijski kapelan PU sisačko-moslavačke, Kapelanijski sv. Kvirin Sisački, don Ivo Borić. U tri je dana iznio pred skromnu zajednicu (zbog pošasti koronavirusa, poštajući upute Crkve i civilnoga stožera), uz predstavnike vojske i policije, svoja razmišljanja o Miroslavu Bulešiću. Upoznali smo i promišljali o sljedećim trenutcima Blaženikova života: djetinjstvo i odrastanje u obitelji u Čabrunićima, župa Svetvinčenat u Istri, osnovna škola u Juršićima, sjemenišna gimnazija u Kopru, a teološki studij u Rimu, služenje u ratnom razdoblju svim ljudima, ne gledajući tko je tko. Ispovijeda, pohađa slabe i bolesne, dijeli siromasima, za njih se brine; moli, meditira – širi pobožnost Blaženoj Djevici Mariji. Revan u župnom pastoralu, bez straha

za svoj život hrabro se zauzima za ugrožene. „Ja sam katolički svećenik i podijelit ću svete sakramente svima koji ih zatraže: i Hrvatu i Nijemcu i Talijanu.“

Trećega dana voditelj je predstavio bl. Miroslava u teškim olovnim vremenima komunizma i njegovo mučeništvo nakon podjele svete krizme u župi Lanišće na Sv. Bartola, apostola, 24. kolovoza 1947., u 27. godini života. Često je don Ivo naglašavao riječi koje je napisao bl. Bulešić: „Moja osveta je oprost“. Ova nam je misao potrebna u svim strukturama lijepe naše domovine: od državnih vlasti do crkvene hijerarhije. Propovjednik je puno citirao iz Duhovnoga dnevnika bl. Miroslava.

Na sam dan Blaženikova rođendana i na 35. obljetnicu atentata na papu Ivana Pavla II. bila je sveta misa, opet skromna, ali „gdje su dvojica ili trojica u moje ime, i ja sam s njima“. Svetu misu predvodio je don Ivan Blaževac, vojni kapelan u Karlovcu, a propovijedao je don Ivo Borić, uz sudjelovanje mjesnoga župnika, fra Ive Bošnjaka. Propovjednik je završio svoje

razmišljanje citatom: „Kada bismo imali savršenu uskrsnu vjeru, bilo bi u nama nešto pobjedničko, neko sunčano svjetlo koje bi divno preobrazilo svagdanji život s njegovim brigama i nevoljama.“ To je, dakle, naša živa vjera, svjetlo uskrsloga Krista Gospodina.

(Ivica Josipović)

Sjećanje na mučeništvo blaženoga Miroslava Bulešića

Ukratkom smo vremenu bili svjedoci dviju velikih obljetnica koje nas uvelike podsjećaju na blaženika Miroslava Bulešića čija je 100. obljetnica rođenja netom obilježena. Tri godine ranije, u Lanišću i Svetvinčentu obilježena je 70. obljetnica mučeničke smrti mladoga svećenika.

Nakon desetljeća nametnute „šutnje“ i straha od spominjanja događaja koji su se zbili u župnom stanu poslije krizme 24. kolovoza 1947. u crkvi svetih Kancijia, Kancijana i Kancijanle ipak je na svjetlo dana izišla istina o blaženiku Miroslavu Bulešiću.

Sigurno se taj dan, kao rijetko koji iz djetinjstva, „urezao“ u sjećanje laniškim krizmanicima iako nitko od njih i njihovih mještana nije mogao ni slutiti tragičan događaj. Istina, bila su to teška, bolje rečeno „olovna“ vremena, posebice kad je u pitanju bila Crkva, svećenstvo i sami svećenici. O njihovu su stradanju brojke zastrašujuće, a ono što je učinila „narodna“ vlast u Lanišću iz mržnje prema Crkvi i njenim pastirima, bila je još jedna potvrda o ranije učinjenim zlodjelima i ubojstvima svećenika.

Sjećanje na taj dan kad je i sama bila krizmanica, s nama i čitatelji-

ma Ladonje podijelila je Laniščanka Milka (r. Puhalj) Krapljanov, s dugogodišnjom umaškom adresom. Uvijek iznova emocije bi preplavile našu sugovornicu kada se razgovara o sakramantu krizme, ali i na svaki spomen rodnog joj Lanišća.

– Iako sam imala osam godina, dobro se sjećam dolazaka u crkvu i pripreme za svetu potvrdu s mnogim vršnjacima i starijima od mene iz Lanišća te okolnih sela. Kako zbog rata i situacije u prvim godinama nakon njega nije bilo krizmi, tom je prilikom bilo čak 247 krizmanika. U to je vrijeme u našem selu, a i u ostalim selima bilo jako puno djece. Iz pet kuća koje su imale zajedničko dvojništvo bilo je 24-ero djece za krizmu, na blagdan sv. Bartola 1947. Od uzbuđenja dosta nas nije moglo spavati, a noć je trajala pravu vječnost. Dan uoči krizme pričali su naši roditelji kako sutradan u crkvu trebamo doći prije devet sati, iako je misa te svečanosti trebala započeti u 10 sati. Čuli smo i to kako su roditelji i susjadi međusobno razgovarali da u Bužetu nije bilo krizme. Nismo shvaćali što se ustvari događalo jer smo samo razmišljali i jedva čekali kad će doći taj trenutak. Među prvima smo bili budni i dok me mama spremala, vani se čula neka galama i pjesma. Primjetila sam da su roditelji uznenireni, kao i susjadi – suznih očiju kazuje nam Milka Krapljanov.

Malo je tko od njenih vršnjaka, a i onih malo starijih razumio što se spremalo baš za taj događaj koji je tako željeno iščekivalo skoro 250 djevojčica i dječaka laniščanskog kraja i okolnih župa s područja Čićarije. Imao je to biti nezaboravan dan, koji je zapravo i postao takvim, no ne po ugodi i veselju zbog toga čina, nego zbog toga što je na kraju misnoga slavlja i krizme u Lanišću potekla nevina krv – krv svećenika Miroslava Bulešića i izaslanika Svetе stolice mons. Jakoba Ukmara. U župnom je stanu teško pretučeni vlč. Bulešić

iskrvario i umro zbog ubodnih rana u vrat, a izmrcvaren mons. Ukmar ipak je preživio. Sama zbivanja izvan crkve uznenirila su mještane, a još više uplašila djecu, krizmanike. Priječa se kazivanja roditelja i susjeda. Sami krizmanici nisu imali pojma što se događalo s vlč. Bulešićem te svećenikom Cekom i mons. Ukmaram. Cijelo je djetinjstvo slušala tu jezivu priču od svjedoka i očevidaca krvave krizme.

– Pamtim pričanja starijih kako se don Miro nije plašio doći u naše selo iako su mu prijetili tobožnji „čuvari reda i mira“ ne dopuštajući da se obavi krizma. Roditelji su nam pričali da su u vrijeme krizme, koja je počela sat ranije, opkolili župni stan, a mješni su ljudi čuvali ulaze u crkvu. Sva su djeca uspjela doći, ali neki kumovi i kume nisu pa su neki bili kumovi većem broju djece. Sjećam se kao da je bilo jučer kako je vlč. Bulešić krizmanicima brisao čela nakon što nas je mirisnim uljem pomazivao mons. Ukmar. Izvana su za to vrijeme lupali po vratima i vikali, urlali, a mi djeca umirali smo od straha. Kad je krizma završila, izlazili smo svi na sporedna vrata jer je ispred glavnih vrata crkve bila milicija i oni koji su galamili te htjeli provaliti unutra, ali odrasli su blokirali vrata. Kroz sporedna smo se vrata raspršili kućama, a u župni stan otišli su don Miro, mons. Ukmar

i vlč. Stjepan Cek. Prestrašeni sklonili smo se doma, a odrasli su pokušavali zaštитiti svećenike – priča Milka Krapljanov.

– Međutim, slušala sam toliko puta priču od onih koji su bili oko crkve i župnog stana, kako je *komandir milicije* na prijevaru omogućio da glavni krivci nereda uđu u župni stan. Kucao je na vrata i obećavao je svećenicima da neće biti više nereda i da se nikome ništa neće dogoditi. Nažalost, vrata je otvorio župnik Cek da bi unutra upali isti oni ljudi koji su željeli provaliti u crkvu kako bi spriječili krizmu. *Milicija* uopće nije reagirala dok su oni rukama i nogama tukli svećenika Bulešića i mons. Ukmara. Nasreću, župnik Cek uspio se skrít pod stube i nisu ga otkrili. To ih je još više razljutilo i na kraju su izboli nožem don Miroslava u grlo i pustili su ga da iskrvari. I danas su vidljivi tragovi njegove svete krvи na zidu župnoga stana.

S tim slikama živi svoj život jedna od krizmanica nezaboravne, krvave krizme u Lanišću ne propuštajući svaku prigodu odlaska u mjesnu crkvu gdje je bila svjedokom zadnje službe blaženika Miroslava Bulešića koji je mučeničkom smrću posvjeđao svoje ljubav i predanje Bogu i njegovoj Rijeći.

– U pamćenje mi se urezao i dan kada je cijelo selo išlo na sprovod. Mi djeca puni straha išli smo s roditeljima na posljednji ispraćaj don Mira koji je svoj život položio da bi nama pružio priliku da primimo sakrament svete potvrde. Svi smo bili žalosni, uplakani, ali smo se molili Bogu za našeg blaženika kojemu se i danas svakodnevno utječem – na kraju nam je ispričala Milka Krapljanov.

Svojim primjerom vjere naša susedanka svjedoči svete sakramente s posebnim prisjećanjem na čin mučeništva Miroslava Bulešića. Obnavlja ga čestim čitanjem Blaženikova Duhovnoga dnevnika te prigodom fotomonografijom o njegovoj beatifikaciji koje je dobila na dar prije tri godine u prigodi 70. obljetnice krvave krizme u Lanišću i smrti bl. Miroslava Bulešića.

Duhovni testament – oporuka bl. Miroslava Bulešića

Svjestan da sam obavio uvijek svu svoju dužnost, prožet gorućom ljubavlju do svojeg stada, da još uputim svoje vjernike na put poštenja i dobrote, hoću da ti progovorim, moja žalosna majko, draga braćo i mili moj narode.

Tebi se, majko, zahvaljujem na svim žrtvama, koje si za me ti pretrpjela, na ljubavi što si uvijek dokazala, na mukama što si podnesla dok si me vidjela svećenika na oltaru. Majko, Bog dragi će ti naplatiti sve to na drugome svijetu. Na tom svijetu Bog ti podijelio veliku utjehu, da bi mogla pretrpjeti u jakosti i u ljubavi. Majko, nemoj plakati. Tvoj sin trpi za Boga i za poštenje i za vjeru. Majko, hvala!

Ne mogu prepustiti prigode a da ne spomenem i svojeg blagopokojnog oca, koji je bio žrtva svojih dužnosti i očinske ljubavi. Srce mi se cijepa kad pomislim na muke za me od njega podnesene. Bog mu dao pokoj vječni.

Zahvaljujem se braći svojoj, svojoj pokojnoj sestri Mari, svojoj sestri Luci i Zori, svojem bratu Bepu. Bratska ljubav je uvijek vladala među nama. Neka da i u unaprijed. Bog vas čuva od svakog zla i pratio vas uvijek u cijelom životu, a slijedili me i brat i sestra u redovničkom ili svećeničkom životu. Dao Bog tu milost.

Majko, brate, sestre, budite jaki. Nemojte klonuti duhom! Sačuvajte se uvijek u milosti posvećujućoj. Trpimo svi za ljubav do Boga. Sve će svršiti i na tom svijetu, i trpljenje i žalost, a na drugom čeka nas slava, ako budemo znali za ljubav do Boga pretrpjeti. Sve mogu u Onome koji me krije. Hvala svim rođacima, prijateljima, poznanicima, dobročiniteljima.

Hvala i tebi, mili moj puče! Bio sam malo vremena s tobom. Dosta mi je bilo da sam te upoznao, da sam vido tvoje mane, tvoje pogreške. Upoznao sam tvoju dušu, očutio sam tvoje poteškoće, jer su tvoje poteškoće bile moje, tvoje žalosti bile moje. Ah da, odmah prvu nedjelju što sam misio tu (24.9.'43.) mogao sam Ti preporučiti kršćanski život. Ta preporuka je bila uvijek u mojim propovijedima. Budite kršćani, u pravom smislu riječi. Nemojte biti kršćani samo na polovicu. Postali smo prijatelji u kratko vrijeme! Slagali smo se u svemu. Ja sam svakoga primio sa svakim sam se porazgovorio, svakoga savjetovao na dobro, svakoga tješio, svakoga pomogao. Siromaha nisam pustio praznoga doma. One koji su bili u zatvoru sam zagovarao i izvukao uz pomoć Presvjetlog Biskupa iz zatvora. Tako da mogu kazati da sam preko stotinu ljudi spasio. Podučavao sam djecu u kršćanskom nauku jer je bila moja namjera da vam budu djeca, ljubljeni, i mili vjernici, a odgojena u duhu vjere, u duhu poštenja i dobrote. Kad sam došao ovamo našao sam mladiće od dvadeset godina koji nisu bili pričešćeni.

U savjeti mogu vam kazati da sam svima učinio dobro a nikomu zlo. A ti, narode moj, nisi bio zahvalan. Ja te pitam. Što sam ti učinio ili u čemu sam te ražalostio? Odgovori mi! Tvoj odgovor već čujem. Nećeš da živiš kršćanski. Nećeš da služiš Bogu i da stuješ njegove zapovjedi. Ti hoćeš služiti đavlu. Misli, moj narode, obrati se! Bogu služi. – Moje misli lete do svih vaših sela i vas vidim kako ste zaposleni u svoje stvari, vidim vas kako se dižete protiv Boga vašim mrskim kletvama, vašim nepoštivanjima blagdana, vašim nepoštenjem u ženidbi. Puče moj, Bog želi da se njemu obratiš.

Moja zadnja preporuka jest ova: Budite pravi kršćani. Bogu služi i bit će vam dobro na tom svijetu i na drugom. ZBOGOM!

Blagoslovio vas Svetog Bog Otac i Sin i Duh Sveti.

Svima pitam oproštenje. A moja osveta je **oprosti**. Bože, oprosti svima i sve obrati na pravi put.

U Baderni, 23. 4. 1945.

[Miroslav Bulešić]

Kapelice bl. Miroslava Bulešića u Istri

Promišljajući o štovanju bl. Bulešića u Istri, nameće se pitanje ima li najmlađi hrvatski blaženik crkva i kapelica posvećenih njemu u čast? Koliko ih ima? Osim crkve blaženoga Miroslava Bulešića u Valbandonu u nadžupi svetih Kuzme i Damjana u Fažani, posvećene 2015. godine, a koja je sjedište Policijske kapelanie „Blaženi Miroslav Bulešić“ koja djeluje pri Policijskoj upravi istarskoj, za sada nema drugih crkava u Istri koje bi kao svog titulara imale bl. Miroslava. Njegove se relikvije, znamo, nalaze u glavnom, mramornom oltaru župne crkve Navještenja BDM u Svetvinčentu, a njegova rodna župa ima i dvije kapelice posvećene našem blaženiku. Najpoznatija je i najveća usred njegova rodnoga sela Čabruniči, okrenuta prema njegovoj rodnoj kući, nedaleko žlezničke pruge. Godine 2014. dali su je podići mještani sela Čabruniči i dobrotvori prigodom beatifikacije don Miroslava i najveličanstvenija je među tridesetak kapelica u toj župi. Autor je projekta arhitekt Branko Orbanić iz Žminja, a kapelicu je izgradio Dušan Buršić. Ovu kapelicu blagoslovio je 23. kolovoza 2014., uoči 67. obljetnice mučeništva, biskup u miru mons. Ivan Milovan. Vertikala križa predstavlja don Mira koji je doista bio moralna verti-

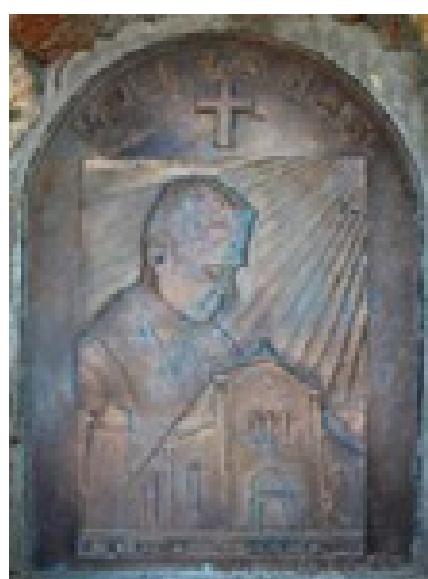
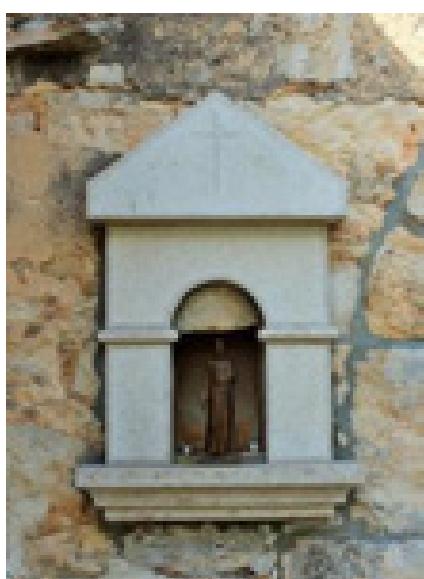
kala društva svoga vremena u svim okruženjima gdje je djelovao, a horizontalni krak simbolično prikazuje širinu njegova srca koju je iskazivao prema svima koji su bili potrebni pomoći. Zahvaljujući snazi koju je nalazio u vjeri, bl. Bulešić živio je blaženstva, sve do "Blaženi proganjeni zbog pravednosti, jer njihovo je Kraljevstvo Nebesko". Neka nam u ovom vremenu, kada uklanjanje Božjih zapovijedi dovodi do urušavanja društva, zagovor bl. Bulešića udijeli snage da slijedimo Kristov put Istine, da spoznamo njegovu Dobrotu i Ljubav te da poput njega živimo u vertikali odnos s Bogom, a u horizontali širinu srca u odnosu prema bližnjima, rekao je biskup Milovan prilikom njezina blagoslova. Pored kapelice, na otvorenom, svake godine 13. svibnja o blagdanu Gospe Fatimske slavi se misa u spomen rođenja bl. Miroslava. Kapelica Blaženiku u čast postaje središte sela, gdje se mnogi zaustavljaju u molitvi. Mjesto je to za duhovnu okrepnu i za brojne hodočasnike koji dođu obići rodnu kuću. Propeti Krist je naš Bog, Crkva je naša Majka, vjera je spas naših duša i najveća dragocjenost i svetinja - uklesane su Blaženikove riječi ispod niše sa slikom mladomisnika Bulešića.

Druga kapelica u toj župi posvećena blaženom Miri jest u selu Re-

žanci (Gromičari), kućni broj 40, u zidu kuće obitelji Alojza Štokovića, također podignuta 2014. godine. (I. Milovan, *Svetvinčenat*, str. 59.) U niši je Blaženikov kip, umanjena replika velikoga brončanog kipa koji se od 2016. nalazi uz cestu, na ulazu u Svetvinčenat, autora akademskoga kipara Ante Jurkića, a koji je dar pok. mons. dr. Vjekoslava Milovana Blaženikovoj rođnoj župi. Istu ili sličnu repliku toga kipa mnogi imaju u svojim domovima.

Treća, i možda najmanje poznata, kapelica posvećena blaženom Miroslavu u Istri nalazi se u župi Lanišće – spomen-mjestu njegova mučeništva. No, nije ova s natpisom i Blaženikovim logom na ulazu u mjesto, ona je podignuta 1891. g. i prema kazivanju g. Žmaka zavjetni je dar ovčara, zato iznad portala ima tri skute.

Kapelica u spomen na bl. Miroslava nalazi se iznad Lanišća, na jednom od najljepših vidikovaca s kojeg vidimo gotovo cijelu Istru. Do nje se najlakše dolazi iz Račje Vasi, starom cestom prema Veprincu (ne preporuča se ići autom). Negdje na 4. kilometru od Račje Vasi uklesana je niša u kamenoj stijeni u kojoj je brončani reljef s motivom bl. Miroslava i župne crkve u Lanišću. Prema kazivanju g. Žmaka kapelicu je izradio Laniščanin Mario Šverko-

Grgačev. Prema zapisima na njoj postavljena je 24. 8. 2004., blagoslovljena 2005., a preuređena u godini vjere i proglašenja blaženim / Župljeni župe Lanišće / Godine 2013. Sa svojim okolnim prilazom djeluje poput maloga planinskog svetišta i odmorišta za dušu i tijelo. Blaženi Miro tako s Ćićarije bdije nad Lanišćem i širom okolicom.

Inače Lanišće ima i Bulešićevu brončanu bistu ispred župne crkve koju je napravio akademski kipar Tomislav Kršnjavi iz Zagreba, a podigli su je u godini vjere 2013. župa Lanišće, raseljeni župljeni i štovatelji.

Poštovani čitatelji, ukoliko znate za još neku kapelicu posvećenu don Miroslavu u Istri, slobodno nam javite na adresu Uredništva *Ladonje*. Ponasni smo na našega blaženika, i taj ponos trebamo izraziti ne samo brojem malih ili velikih sakralnih objekata ili drugih spomena podignutih njemu u čast, nego je najljepši spomen koji možemo dati blaženom Miroslavu, kako jednom reče mons. Grbac, zapravo naš kršćanski život – *svoje kršćansko uvjerenje svakodnevno živjeti prema onim istim vrednotama koje je on branio životom*. Drugim riječima, njegov nam život poručuje *ostati Kristov usprkos svemu* (D. Zgrablić). Neka nam i kapelice u tome pomognu. (N. Peteh)

U SAVIČENSKOJ CRIKVI

Na ten oltaru cilega je sebe da

 U savičenskoj crikvi

Božji ugodnik Miro Isusov preteja

Mučenik Isukrstov na pragu proslavljenja

Samo priko kalvarije dojde se do spasenja

Na ten oltaru Duh Sveti ga obasja

 U savičenskoj crikvi

Božji sluga Miro samo je za Boga zna

Zagrnjen i zagrjen svitlobon Njigovega duha

 U dimbini žejan nebeskega Kruha

Na ten se oltaru zavitova:

Dojdi krajestvo Tvoje, budi voja Tvoja!

 U savičenskoj crikvi

Don Miro nebeski sebe je cilega da

Okupan proljenon krví Isuskrstovon za nas

Dobro je čutija i zna da samo uzgora

 Dohaža Božja milos i spas!

Tomislav Milohanić

„MOJA OSVETA JE OPROST“

Od prvog dana
posvećen si Gospo,
Majci nebeskoj,
Djetinjstvo proveo
kao uzor braći svoj.

Kao dobar pastir,
vodio si stado to,
brinuo za svakog,
kog poslao ti Bog.

U napasti i kušnji
predaješ se Majci,
 u svemu želiš
izvršiti Božju Volju!

Jaganjac bijeli
u ruke ti je predan
s crvenom vrpcom
znak da tebi bude
da smrću svojom
dat ćeš život Bogu.

Za Crkvu, za vjeru
bio si dobar boj,
mučeničkom smrću
dao život svoj.

Na času smrti svoje
opraštaš krvniku
i ponizno moliš
„Isuse, primi dušu
moju“

„Moja osveta je
oprost“ –
učiš nas i hrabriš
 kako da i mi
opraštamo svima

Blaženi Miroslave
moli se za nas,
pomozi nam da i mi
damo svoj život za
Boga!

„Neka nam blaženi Miroslav izmoli milost oprosta“

Povodom 100. obljetnice rođenja bl. Miroslava Bulešića donosimo razgovor s vlč. mr. sc. Ilijom Jakovljevićem, vicepostulatorom u kauzi za njegovo proglašenje svetim.

Ova je obljetnica prigoda da se iznova zapitamo zbog čega trebamo častiti bl. Miroslava i zašto je on proglašen blaženim.

Vlč. Jakovljević: Bl. Miroslav Bulešić nije proglašen blaženim samo zato što je podnio mučeništvo. Biti ubijen, nije dovoljno ni za naslov mučenika, a kamoli blaženika ili svetca. Potrebno je puno više od samoga darivanja života. Lijepo je Papin izaslanik kard. Angelo Amato u svojoj propovijedi prigodom beatifikacije Miroslava Bulešića, u pulskoj Areni, 28. rujna 2013. g. rekao: „Svetost se ne improvizira. Bl. Miroslav nije samo jedan od brojnoga mnoštva u našem narodu koji su bili ubijeni bilo u vrijeme rata ili poslije. On se duhovno pripremao, štoviše, on je žudio za mučeništvo, ne u obliku fanatizma, već samo ako ga Bog učini dostoјnjim.“ Njegovo mučeništvo nije samo „djelo“ njegovih ubojica nego prvotno ostvare-

nje Božjega plana s bl. Miroslavom. On je molio, pa tako i živio, da se Bog proslavi u njemu. Njegov život i molitva bili su jedno te isto, tj. nije za jedno molio, a drugo živio, kako to mi obično činimo. On je bio spremjan dati svoj život za Isusa Krista i u mučeništvu jer on je sebe kao svećenika uistinu promatrao kao *alter Christusa* – drugog Krista. Ako si drugi Krist po sakramantu svetoga reda, onda si drugi Krist i po mučeništvu. On je težio tom idealu i cilju.

To se ne postiže fantaziranjem, maštanjem kako lakše možda skratiti poteškoće. Nisi izabrao eutanaziju, ali si izabrao ili isprovocirao da budeš ubijen. Bl. Miroslav niti je fantazirao, niti provocirao, već se molitvom i svakidašnjim radom na vlastitim nedostatcima nastojao približiti što više Kristu. Za njega nije bilo dovoljno samo sveto ređenje da kaže „ja sam drugi Krist“,

on je to živio svakodnevno. Nije se povukao u crkvu, kapelicu i dano-noćno klečao i molio, već je obilazio „gradove i sela“, kako se kaže za Isusa, obilazio je svoje župljane i liječio njihove rane prouzročene ratom, bio je dobri Samaritanac, svakome je bio na usluzi. Nastojao je svaku ljudsku ranu zamotati u „bijeli omot ljubavi“, kako sam kaže. Nikad stvarati još veću ranu, pogotovo ne osudom i mržnjom – to može samo čovjek do kraja prožet Bogom. On s 25 godina piše svoju glasovitu misao: „Moja je osveta oprost!“ Tako mlad, a tako duhovno zreo i odvažan stati pred svakoga svjetskog pilata i dati svoj život za Krista. Znao je reći kako se ne smije izgubiti život uzalud, ali dati ga za Krista, njegovu Crkvu, vjernost papi, to uvijek.

Tko je bio vlč. Miroslav Bulešić, u svom društveno-povijesnom kontekstu, a u perspektivi svojega poslanja?

Vlč. Jakovljević: Bl. Miroslav bio je čovjek molitve. Bez molitve čovjek brzo postane proziran, istroši se te njegove riječi postaju isprazne. U četiri i nešto godine svećeništva propovijedao je na nekoliko Mladih misa; bio je mnogim svećenicima duhovni savjetnik. Starije su ga kolege poštivale, cijenile, a to se vidi jer je postao i tajnik Zbora svećenika sv. Pavla za Istru. Tražili su od njegova biskupa Radossija da ga pošalje za profesora i podravnatelja u pazinsko sjemenište. Međutim, bl. Miroslav nije bio disciplinski poglavар, što je bilo po opusu dekreta, već više duhovna vertikala Sjemeništa. Nastojao je oko duhovnoga života sjemeništarca jer je želio da budu-

či svećenici budu duhovno zrele i potpune osobe. Nakon njegova mučeništva odmah su poglavari i sjemeništari izrezali njegovu okrvavljenu košulja, koja je bila donešena u Sjemenište iz Lanišća, sebi za relikvije. Svećenici odmah pišu u biskupiju u Poreč da im pošalju sličica s likom Miroslava Bulešića jer to od njih traži narod. Da se uistinu radilo o duhovnom stupu vjere u Istri, svjedoči i činjenica da se nastojalo sve sačuvati od njegova mučeništva, krv na zidu u Lanišću, reverenda u kojoj je ubijen, jastuk koji je natopljen krvlju, kao i svi spisi: Duhovni dnevnik, pisma, povijedi, molitvenik... Kad netko umre, na dostojan se način riješimo svega, posebno odjeće u kojoj je umro. Ovdje je sve sačuvano kao uspomena na najdragocjeniji biser vjere hrvatskoga naroda u napačenoj Istri.

Njegovo je ubojstvo odmah u narodu zasjalo sjajem mučeništva. Po čemu se ono razlikovalo od drugih sličnih sudbina, a kojih je u to vrijeme, nažalost, znamo, bilo mnogo?

Vlč. Jakovljević: Da Miroslavovo mučeništvo nije samo u jedno u nizu, vidi se po tome što je kult, njegovo štovanje u narodu, započelo odmah nakon ubojstva, kod sprovoda u Lanišću. Ljudi su se utjecali njegovu zagovoru, bez obzira na to što mnogi nisu smjeli poći na grob u Lanišće, a potom u Svetvinčenat gdje počivaju zemni ostatci bl. Miroslava i gdje se godinama nije smjelo reći. Vlasti su zabranile da na njegovu grobu u Svetvinčentu bude natpis s imenom i prezimenom, da bude postavljen križ. U medijima su nastojali ocrniti

Miroslavov život. Papir trpi i laži i klevete, ali vjernička su srca ljudi u Istri znala pravu istini i za njih je Miroslav bio kompas vjere.

Krv mučenika sjeme je novih kršćana... ovo je mučeništvo potaklo mnoga duhovna zvanja. Vidimo li ponajviše u tome onu autentičnost koju, ako postoji, nije moguće razumjeti, već ju nadasve prepoznajemo očima vjere?

Vlč. Jakovljević: Mnogim je mladićima bl. Miroslav bio ideal za svećeništvo. Taj uzorni lik sjemeništara, bogoslova, svećenika potrebno je danas iznova valorizirati kako bi nove generacije duhovnih zvanja imale kvalitetan put svetosti. Nitko od nas neće bl. Miroslava kopirati, ali će se mnogi od nas na njemu nadahnjivati. Čitajući njegov Duhovni dnevnik, isповijest njegove duše, zapravo mi i sami razmišljamo o stanju svoje duše, svoga duha, te nastojimo uzrasti, kako kaže sv. Pavao, „do mjere uzrasta punine Kristove“. Bl. Miroslav izvrstan je odgovor na stanje današnjega duha kod Bogu posvećenih osoba. Ušli smo u fazu samosažaljenja, osjećaja kako nas drugi progoni i proziva te smo zbog toga, navodno, duhovno slabi. Bl. Miroslav nije plakao nad svojim vremenom, doveo se u fazu samosažaljenja, već su mu izvanske poteškoće bile najveći poticaj da još snažnije prione molitvi, slavlju Euharistije i čašćenju Blažene Djevice Marije. Nije su upustio u župni aktivizam nauštrb molitve, već je pronašao ravnotežu u radu i molitvi. Nastojao je da njegov rad bude prožet molitvom te je svako jačanje tjelesnih sila nasuprot duhovnim suzbijaju otkrivanjem svojih mana, o kojima tako jasno piše u Duhovnom dnevniku, kako bi na njima mogao poraditi – popraviti se. To je put svetosti: ne hvaliti se svojim uspjesima, nego svojim manama kako bi preko njih postao svetiji. Svetost se postiže na koljenima – molitvi. Bl. Miroslav izabrao je ne put osude, bježanja, suočavanja svijetu, već put prašanja, suočavanja s poteškoćama i tražeći u tom trenutku što je Božja

volja za njega. Osjećao je duboko da ga Bog sprema na nešto veliko i da mora kao njegov svećenik odgovoriti u poniznosti i s puno ljubavi. Zato njegovo mučeništvo nije samo djelo onih koji su ga ubili. Kako lijepo piše u Evandelju, sve se to dogodilo da se ispune Pisma. Sve se ovo u Miroslavovu životu dogodilo da se ispuni volja Božja. Zato se ne smije nikoga osuđivati zbog mučeništva bl. Miroslava jer se trebala ispuniti volja Božja s Miroslavom. Miroslav je trebao podnijeti mučeništvo da narod u Istri ne skrene s puta vjere. Komunistički je sustav imao ulogu Pilata u mučeništvu bl. Miroslava, ali mi svaki put častimo Boga koji je učinio Miroslava dostoјnim da podnese mučeništvo.

Kažemo da svetci govore vjernicima svakoga vremena, svakome na svoj način, koja je najvažnija poruka koju nam je bl. Miroslav ostavio svojim životom?

Vlč. Jakovljević: O ovoj 100. obljetnici rođenja bl. Miroslava razmišljajmo o njegovu životu i načinu na mučeništvu kao djelu ruke Oca Nebeskoga. Bog ga je izabrao, Miroslav je spremno odgovorio, a nama koji to teško prihvaćamo, ostavio je zapovijed: „Moja je osveta oprost!“ Miroslav nam poručuje: da ne bi studio svoga ubojicu, da ne bi studio sustav koji je bio bezbožan, a time dušu i ruke okrvavio poput svoga ubojice dok mu je zabijao nož u vrat! Da ne bi osudio, već ako želiš, slijedi njegov put, koji je put Isusa Krista, odmah oprosti svakom onome tko ti čini zlo. Odmah oprosti i za njega moli, da ne postaneš kao on osudama i mržnjom. Ova je proslava 100. obljetnice rođenja poziv svima nama da oprostimo! Da oprostimo svakome onome tko se ogriješio tijekom naše povijesti o naš narod. Miroslav nas poziva da oprostimo.

Tonski zapis razgovora možete preuzeti na internetskoj stranici Porečke i Pulskne biskupije.

(Razgovor i tonski zapis:
Gordana Krizman)

OPROŠTAJNA RIJEČ

Vlč. Frane Kurelović rođen je 25. studenoga 1936. na Starom Pazinu (Fakini), a umro je 6. svibnja 2020. u Puli. Pokopan je na Starom Pazinu 7. svibnja 2020. Sprovodnu misu predvodio je biskup Dražen Kutleša, sumisnici su bili generalni vikar mons. Vilim Grbac, kancelar Biskupije mons. Sergije Jelenić, preč. Milan Mužina, vlč. Antun Kurelović i župnik Željko Zec. Prigodnim riječima, uz mons. Vilima Grbca, generalnog vikara Porečke i Pulske biskupije, koji je podsjetio na životni put vlč. Frane te zahvalio na njegovom svećeničkom služenju, od njega se oprostio i vlč. Antun Kurelović:

Draga braćo i sestre, poštovana rodbino i susjedi, vrijedna je nazočnost biskupa ordinarija, svećenika, rodbine po krvi i rodu, nedostaje duhovna rodbina, njegovi župljani s kojima i za koje je živio cijeli svoj svećenički vijek. Odgovor znamo iako ga ne shvaćamo do kraja. Čini nam se da sve ljudske vrijednosti smrću dobivaju novu vrijednost. S pokojnim vlč. Franetom povezan sam cijelog života: susjedi smo, zajedno u osnovnoj školi na Starom Pazinu, istoga dana započeli smo sjemenišni život u Pazinu, uvijek u istom razredu gimnazije i istim semestrima teologije, istoga dana zaređeni za svećenike ovdje u ovoj crkvi po rukama nadbiskupa mons. Josipa Pavlišića, u nazočnosti beogradskoga nadbiskupa Josipa Ujčića, rođenoga ovdje u Starom Pazinu. U ušima mi još zvoni njegova oduševljena čestitka: Haec dies, quam fecit Dominus... Ovo je dan koji je učinio Gospodin, kličimo i radujmo se u njemu. Nadbiskup Ujčić znao je i latinskim izričajima, ali i u dijalektu

oduševljavati srca nazočnih. Dva nadbiskupa nazočna iz malobrojne župe (500 župljana) Stari Pazin, župnik Slavko Kalac također Staropazinac i nas dva ređenika činjenica je koja sama snažno govori, povezuje i diže ponos. Župnik Kalac dugo je godina neumorno krčio puteve duhovnosti, zajedništvu i ponosu. Za vrijeme praznika svako jutro nakon mise nama sjemeništarcima i bogoslovima držao je razmatranje, svako jutro pozivao nas na doručak popraćen ugodnim druženjem, bila je to važna priprema za svećenički životni start... Dvije Mlade mise iste godine u razmaku od petnaest dana u malobrojnoj župi i gluhom daju čuti. Nakon dvije godine i treća Mlada misa (vlč. Atilije Nefat). U duhovnu obnovu valja ubrojiti i vlč. Vjekoslava Ruhca (iz sela Trošti), ali i vlč. Ivana Ujčića (iz sela Mačići, brata moje pokojne none) koji je velik dio svoga svećeničkog života darovao Đakovačkoj biskupiji u Harkanovcima kod Valpova. On je poslao u sjemenište i mons. Marina Srakića, sada umirovljenoga nadbiskupa u Đakovu. Ne zaboravlja se ni Mlada misa vlč. Milorada Defara (1950.), slavljena na debelu panju stare ladonje ispred župne crkve. Vrlo poštovana obitelj Defar dugo je godina bila nastanjena u prizemlju staropazinskoga župnog stana. To su neki od događaja koji su se sigurno ugrađivali u život pok. vlč. Franeta i bili određeno nadahnuće za njegov svećenički život. Pastoralni život pok. Franeta bio je zahtjevan i težak, i to ne samo zbog terena i slabih prijevoznih sredstava i krhkog zdravlja. Puno je trebao ulagati da bi osjetio plod, ali nikad nije bio tužan. Sjećam se mnogih susreta u Grdoselu koji

su bili uz mnogo šale i lijepa gospodarstva, a isto tako, nešto rjeđe, i u Valturi. U njegovu društvu nije bilo dosade. Uvijek nešto novo i posebno. Nije kopirao nikoga. Vlč. Frane bio je načitan, pun znanja, iako ga do kraja nije spretno koristio. U gimnaziji je bio poznat kao dobar matematičar. To se osjećalo i u njegovu kasnijem životu. U raznim blagajničkim izvješćima nije zaokruživao brojke, uvijek je nešto bilo iza zareza. Pravi uspjeh nije uvijek u vidljivom dijelu, nego možda više u uloženoj žrtvi. Na tom tragu možda možemo naći njegovu životnu istinu. Uz mnoge druge stvari, zanimale su ga privatne objave, ukazanja i svetišta s time povezana. Puno je hodočastio. Već u visokim godinama i nesigurna zdravlja, želio je pohoditi i poznato marijansko svetište Gospe od Guadalupe u Meksiku. Nameće nam se uvjerenje da su sva naša nastojanja zapravo traženje Boga. Bog nam je blizu, ali i daleko. Ovisi koji put izabiremo. Vlč. Frane bio je velik patnik. Strpljiv poput Joba. To je put koji teže prihvaćamo, ali izgleda da je najsigurniji. Isus, veliki i pravi svećenik, pomiritelj ljudi s Bogom, to jamči. Pravi plodovi križa dolaze uglavnom nakon smrti i trajni su. Crkva je kći Isusova probodenoga boka i kao da nema drugoga izvora života i utjehe i poticaja za hod naprijed. Poznata nam je Isusova parabola da, naoko, u trulom zrnu klje klica novoga života. Dragi Frane, misleći na tvoj svećenički put, molit ćemo da te male klice, ali žive, rastu i donose u svoje vrijeme i na svoj način trajne plodove tebi i narodu s kojim si i za koga si živio.

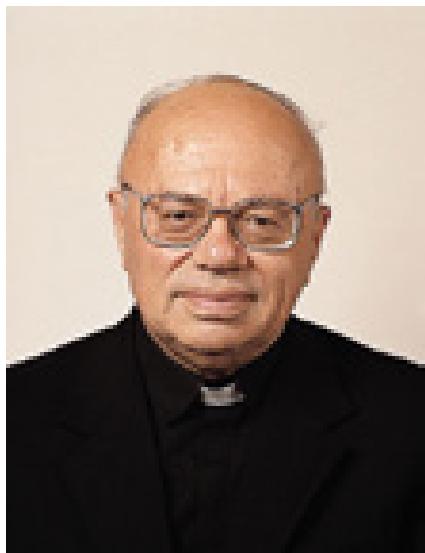
3. OBLJETNICA SMRTI

Svećenik Antun Bogetic u poslijeratnoj komunističkoj stvarnosti (1947. – 1971.) (I. DIO)

Prije tri godine (19. travnja 2017.) u svećeničkom domu „Betanija“ u Puli preminuo je mons. Antun Bogetic, porečki i pulski biskup u miru. Ovih nekoliko redaka napabirčenih po nekim njegovim zapisanim tragovima kojih, usput rečeno, nije ni malo, neka bude izraz poštovanja i zahvalnosti prema svetački jednostavnom, poniznom, dobrohotnom, vedrom i duhovitom biskupu Antunu. Zajubljenom nadasve u Isusa Krista i Njegovu Crkvu. Ovdje su prikazani neki trenutci iz njegova svećeničkog djelovanja u vrijeme komunističkog totalitarizama koji je vjeru i Crkvu htio eliminirati s društvene scene, a onda je „ukinuti“.

Bogetic i „Krvava krizma“ u Lanišću

Dan poslije krvave krizme u Lanišću (25. kolovoza 1947.) Antun Bogetic, tada župnik u Labinu, krenuo je u rodnu Premanturu nekoliko se dana odmoriti od naporna ljetnog rada, održavanja vjeronauka po raznim labinskim mjestima. Po dolasku u Pazin, odakle je kanio krenuti vlakom u Pulu, pa nekako nečim u Premanturu, saznao je od don Andelka Grubišića da je Miroslav Bulešić ubijen. Ukrcao se na vlak za Pulu ne sluteći da će ga na „bloku“ pred Galižanom (granica između Zone „A“, pod Savezničkom vojnom upravom i Zone „B“, pod Vojnom upravom jugoslavenske armije (VUJA), milicioner „skinuti“ s vlaka i predati ga nekom partizanu koji ga je noću, vodeći ga kroz šumu, odveo u Fažanu. Namjera je komunističkih vlasti bila jasna: spriječiti dolazak svećenika Bogetića u Pulu, koja je bila pod upravom Engleza, da se ne bi proširio glas o zločinu u Lanišću. Poslije ispitivanja u Fažani odveden je u Opatiju, gdje se nalazio sjedište VUJA-e. Tu ga je ispitivao jedan

časnik. Kad je ustanovio da nema dovoljno materijala za podizanje optužnice, pustio ga je na slobodu. Ovo pitanje dokaznoga materijala i nije bilo važno, lako se konstruirao „dokaz“, ovisno o potrebi. Važno je bilo onemogućiti Bogetiću odlazak u Pulu dok se malo ne smiri situacija oko zločina u Lanišću.

Vladimir Bakarić, predsjednik vlade NR Hrvatske, na pitanje Tanjugova novinara o događajima u Lanišću odgovorio je kako je to „posljedica jedne vrlo vješto smisljene i dobro pripremljene provokacije koju vlasti u Istri nisu pravovremeno prozrele“. Elaborirajući iznesenu tvrdnju, Bakarić ponavlja ono što je već ranije, po diktatu samoga Bakarića i komunističkog vrha u Zagrebu, donio režimski tisak. Bakarić je u svom objašnjenju pripadnike seoske straže u Lanišću okvalificirao kao „ustaški element“, spreman da nakon „provokacija“ u Lanišću nastavi s „provokacijama“ i po drugim istarskim mjestima. Jasno, spominjanje ustaških elemenata u Istri nema nikakve veze sa stvarnošću. Ono je trebalo pojačati dojam o težini navodnoga zločina onih koji

su, ni krivi ni dužni, optuženi za „incident u Lanišću“.

Prema svjedočanstvu mons. Antuna Bogetića, tada porečkoga i pulskog biskupa, časna sestra Leopoldina Buždon, rodom iz Lanišća, pripovijedala je da su se ljudi, na optužbu o ustašama u Lanišću, s čuđenjem pitali: „Da smo mi uštaci?! A kaj je to uštaci?“ Nisu, naime, ni znali tko su to ustaše. Na termin „incident u Lanišću“, koji su sustavno rabilili partijski i režimski dužnosnici i onodobni tisak za zločin u Lanišću, a koji su ponekad upotrebljavali i crkveni ljudi (valjda da se ne zamjere vlasti), Bogetić je sarkastično primijetio: „Incident, kao da je netko pao s bicikla, a ubili su najboljeg čovjeka u Istri!“ Kao jedan od svjedoka u kauzi za beatifikaciju Miroslava Bulešića iznoseći svoje mišljenje o općedruštvenim prilikama u Istri u vrijeme krizme u Lanišću, zapisao je: „Nove komunističke vlasti širile su organizirano ateističku propagandu i protujersko raspoloženje. Tako je bilo i za vrijeme krizme u Lanišću. Neredi u Lanišću bili su samo dio sustavnog i organiziranog pritiska protiv vjere i Crkve.“ U nastavku svjedočenja iznio je opće uvjerenje vjernika i svećenika da je ubojstvo svećenika Bulešića učinjeno iz mržnje prema vjeri.

Odnos vlč. Bogetića prema istarskom Društvu svećenika sv. Cirila i Metoda (ČMD)

Na sastanku istarskoga svećenstva u pazinskom franjevačkom samostanu 31. srpnja 1945., na kojem su donesene dvije izjave svećenika: priznanje NOP-u i potreba suradnje s njime te ona o etničkim, povijesnim i gospodarskim razlozima za priključenje Julisce Venecije Jugoslaviji, utemeljeno je i svećeničko

staleško društvo „Zbor svećenika sv. Pavla za Istru“. Odlukom VUJA-e od 28. kolovoza 1947. Zbor je raspušten, a kao razlog naveden je njegov neprijateljski odnos prema pripadnicima jugoslavenske armije i prema narodnoj vlasti. Bila je to zapravo izravna posljedica zbivanja u Lanišću za vrijeme krizme. Zbog straha da bi istekom godine dana od zabrane Zbora (zabranjen je 28. kolovoza 1947.), na čije je ime bila upisana zgrada pazinskoga sjemeništa, država mogla zaplijeniti zgradu, Milanović se pozurio s obnovom svećeničkoga udruženja u Istri. Na osnivačku je skupštinu, koja je sazvana za 15. i 16. rujna 1948. u bogoslovnom sjemeništu u Rijeci, pozvano 30-ak svećenika iz Istre i 20-ak gostiju iz drugih dijelova Hrvatske. Na skupštini je obnovljeno istarsko svećeničko društvo pod novim nazivom „Društvo svećenika sv. Ćirila i Metoda u Pazinu“. Za predsjednika je izabran Božo Milanović, za potpredsjednika Ivan Pavić, a za tajnika Makso Peloza. Za članove Odbora, kao izvršnoga tijela, izabrani su Milivoj Barković, Srećko Štifanić, Stanko Macuka i Antun Bogetic. Apostolski administrator u Pazinu Dragutin Nežić odobrio je rad Društva 14. srpnja 1949. Tako je „Društvo svećenika sv. Ćirila i Metoda u Pazinu“ bilo jedino udruženje katoličkih svećenika u Jugoslaviji koje je imalo odobrenje crkvenih vlast, tj. svoga ordinarija. Poštujući tada, a i kasnije, odred-

be biskupa Nežića o radu Društva, Antun Bogetic nikad nije došao u prijepor s biskupom Nežićem oko djelovanja Društva. Jedan, ne i jedini, razlog napetosti između biskupa Nežića i istarskoga svećenstva bilo je i pitanje zdravstvenoga i socijalnog osiguranja preko zabranjenoga zagrebačkog ČMD-a. Na sastanku „svih svećenika Istre“, koji je u prosincu 1971. sazvao biskup Nežić, veoma se žučno raspravljalo o tome mogu li se svećenici osigurati preko zabranjenoga zagrebačkog ČMD-a. U uvodnom je dijelu sastanka biskup Nežić nazočne izvjestio da je Biskupska konferencija Jugoslavije (BKJ) na svom zasjedanju od 30. studenog do 3. prosinca 1971. potvrdila „Non licet“, dokument kojim su zabranjena staleška društva katoličkih svećenika u Jugoslaviji i upozorio na svoju okružnicu od 14. studenog 1971. o zabrani učlanjivanja svećenika pod njegovom jurisdikcijom u zagrebačko svećeničko udruženje. Većina nazočnih, među njima i Milanović, bili su mišljenja da su se prilike promijenile. U novim okolnostima „Non licet“ ne bi trebao biti zaprekom za formalno upisivanje u zagrebačko društvo radi dobivanja određenih povlastica iz socijalnoga i mirovinskog osiguranja, a koje su imali samo članovi toga društva. Tijekom rasprave Milanović je pozvao na savjest: „Ako se netko po svojoj savjesti odluči upisati, drugi ga ne smije napadati zato što BKJ nije izdala novi ‘Non

licet’, nego zadržala stari, a razlozi zbog kojih je donesen „Non licet“, u novim okolnostima jednostavno ne vrijede“, zaključio je Milanović. Na Milanovićevo pozivanje na savjest osvrnuo se generalni vikar Antun Bogetic. On je smatrao da poziv na savjest uključuje i dužnost da se ona ravna prema objektivnim normama. A kako se u konkretnom slučaju radi o dobru Crkve o kojem sude biskupi, savjest bi morala voditi računa o toj „sitnici“. Milanović se nije osvrnuo na iznesenu Bogeticévu primjedbu. Kasnije je kao biskup odolio pritiscima nekih svećenika, koji su pod utjecajem Milanovićevo tumačenja da nove okolnosti stavljaju izvan snage „Non licet“ i poziva na savjest, tražili da se „formalno“ učlane u zagrebački ČMD, preko kojeg su se jedino mogle dobiti povlastice iz zdravstvenoga i socijalnog osiguranja. Na pismo jednoga uglednog svećenika u kojem ovaj žali da među istarskim svećenstvom nema sloge te da je sam kardinal Casaroli rekao da se neke stvari koje nisu zakonite mogu pozakoniti, Bogetic se malo šire osvrnuo. Potvrdio je svoj raniji jasno iznesen stav da su se neki svećenici unatoč zabrani biskupa Nežića učlanili u zabranjeni zagrebački ČMD kako bi se preko njega osigurali. To su opravdali pozivom na savjest. Bogetic je ponovio svoj stav o savjeti iznesen 1971., uz dodatak: „(...) Ali priznajte da su imali još više savjeti oni koji nisu išli tim putem iz poslušnosti. I tu su nastale podjele (...) Recite mi da li je ono pravi ili krivi pojам savjeti iz poznatoga autora Haeringa. A što se tiče izjave kardinala Casarolia, ona se nikako ne može tumačiti kao proglašavanje zla dobrim, a oprostiti se može samo uz kajanje i pokoru. Ono što stvara jedinstvo i zajedništvo među svećenicima jest Duh Sveti, ljubav prema Bogu i braći ljudima, a ne novac, udruženja i penzije“ – zaključuje Bogetic.

(prof. dr. sc. Stipan Trogrlić)

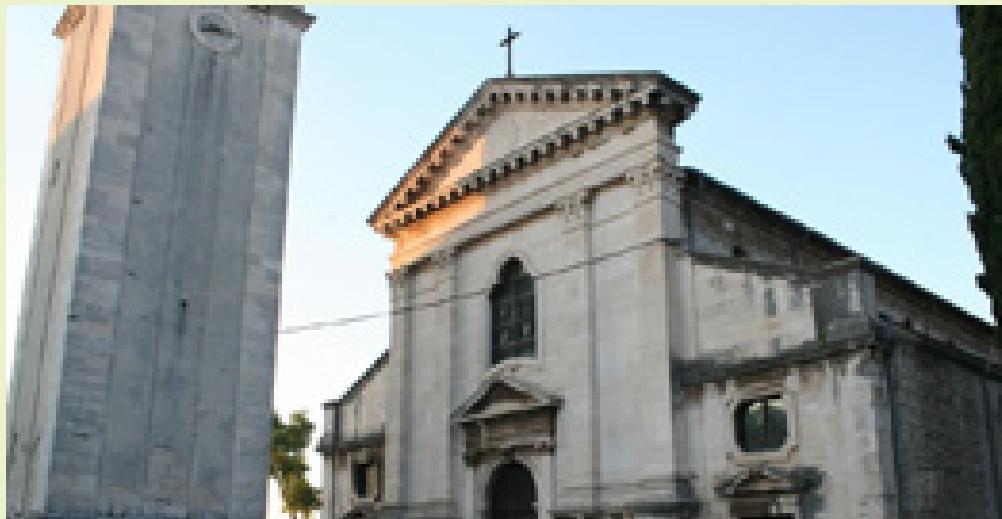
PULA – GRAD MAJKE BOŽJE

U Puli živi trećina stanovništva Istre. Tu se nalazi opća bolnica, sjedište policije, Sveučilište Jurja Dobrile, arheološki muzej. Glavno je trgovačko središte Istre i prepuna je spomenika iz rimskoga vremena, s glasovitom Arenom i Augustovim hramom koji se zidao od 2. godine prije Krista i 14. nakon Krista. Upravo kad se Isus Krist rodio. Ali manje je uočljivo kako je Pula u vjerskom pogledu grad posebnoga imidža. U Puli je, kao rijetko gdje, posvećeno pet crkava Blaženoj Djevici Mariji, pa se može reći da je Pula grad Majke Božje.

Najstarije Bogorodičine crkve

Prva je crkva posvećena Majci Božjoj na nebo uznesenoj katedrala, bazilika iz 4., 5. stoljeća. Nažalost, prvu su katedralu 1212. porušili Mlečani u njihovim haranjima Istrom. Današnja je katedrala zidana 34 godine. Dovršena je 1451. Zvonik je visok 22 metra, iz 1707. godine, a podignut je na mjestu starijega zvonika. Do 1805. godine postojala je pokraj katedrale i krstionica iz 4. st. Manje je poznato kako je s desne strane bazilike bila još jedna, bazilika posvećena svetom Tomi koji je zaštitnik Pulske biskupije. Na upit zašto su bile dvije usporedne bazilike, neki tumače da je jedna služila kao radni prostor za pjevanje, sastanke, školu, a druga samo za bogoslužje, slično kao što je i hram u Jeruzalemu imao prostor za narod i svetinju nad svetinjom u koju je smio ulaziti samo veliki svećenik. Katedrala je do Drugoga svjetskog rata jedina župa u Puli. Nažalost, nakon rata bila je pretvorena u skladište.

Druga je znamenita crkva Majke Božje Formoze. Nju je kao zahvalu za pobjedu nad neprijateljima dao sagraditi car Justinijan u 6. st. „Formoza“ ili „Krasna“ zove se zato što je po svojim mozaicima i drugim karakteristikama bila jedna od najljepših crkava, djelo bizantinskih majstora. A gradila se pod vodstvom svetoga Maksimijana, rodom iz Veštra kraj Bala, koji je bio pulski đakon pa nadbiskup Ravene. Nadbiskupom ga je imenovao car zato što je zakopano blago nađeno u Puli odnio caru u Carigrad. Crkvu su, nažalost, opljačkali i razorili Mlečani 1242. godine. Od svega sjaja te crkve sačuvana je samo jedna kapela, a njeni se dragocjeni dijelovi danas nalaze u crkvi svetoga Marka, u crkvi Majke Božje od Zdravlja i duždevoj palači u Veneciji.

Čudotvorne crkve
U predgrađu Pule, u današnjoj Šijani, kako kaže arheolog dr. Schiavuzzi, bila je starija crkva. Prema nađenoj kamenoj ornamentici iz 8. stoljeća pretpostavlja se da je ondje bila prva crkva Majke Božje u vrijeme Bizanta. Prema drevnoj predaji, dragocjena je slika Majke Božje na neobjašnjiv način nestala iz pulske katedrale i nađena je 13. svibnja na smokvinom drvu nad jarkom gdje je danas šijanska crkva. To je pulskim svećenicima bio znak da ondje treba sagraditi crkvu.

Prva je crkva bila malena – 11 metara duga, 3,5 metra široka, kao i većina istarskih crkvica s lođom dugom 6 metara. Zvala se Majka Božja od Pluta jer je ondje bilo stablo pluta. Ondje se, kako je obja-

vio tiskar Bontempo, zbilo čudo. Gospođa Maria Bigòlo, rođena Bagno, 11 je godina nepomično ležala u krevetu. Uvijek se molila Majci Božjoj Šijanskoj i na njenu veliku želju u 48. godini poveli su je volovskom zapregom iz grada u crkvu. Ispovjedila se. Dok je mons. Giacomo Daris slavio misu, ona se pred posvećenjem sama digla, sama otišla na pričest i živjela zdrava još 30 godina, do svoje 78. godine. Tiskaru su čudo posvjedočile njene kćeri Andreana, Fiora i Ana.

Tada su sa svih strana počeli dolaziti hodočasnici i crkva je bila premalena, pa su se našli donatori te je 1885./1886. sagrađena današnja crkva, koja može primiti tisuću

ljudi. Posvetio ju je 30. svibnja 1887. biskup mons. Gianbattista Flapp, uz veličanstveno slavlje. Crkva je do rata bila sva prekrivena zavjetnim darovima.

Druga je čudotvorna crkva Majke Božje od Milosrđa – Misericordia, danas u Ulici 1. maja. Na tom se mjestu 1389., u vrijeme pulskoga biskupa Sozomena, pokazala Majka Božja, kada je i podignuta prva crkva. Povećana je u 15. stoljeću. Ondje je bio samostan augustinaca. Nakon požara 1858. godine nastaje današnja crkva. Crkva je, dok je u Puli boravilo domaće stanovništvo, bila izuzetno mjesto pobožnosti. Šteta što crkva danas nije poznatija.

Gospa od Mora

Pula izgradnjom ratne luke postaje pomorski grad i grad ratne mornarice. Ljudi su uvijek do vremena ateizacije znali da bez Boga nije moguć život ni napredak. Zato je austrijski car za mornaricu krajem 19. stoljeća dao sagraditi ovu crkvu u neobizantinskom bazilikalnom

stilu, s trima lađama i karakterističnim zvonikom. Ova je crkva posvećena 1898. godine.

Posvećena je Gospa od Mora, ne samo što se nalazi u blizini mora, nego jer su je mornari imali za svo-

ju uzdanicu. Ako je teško i opasno boriti se na kopnu, još je dramatičnije na moru. Nema kršćanina bez pobožnosti Bogorodici po kojoj je došao Isus. I kršćanski su mornari bili pobožni Majci Božjoj.

Još su živi svjedoci koji su čuli od starijih kakav je to bio sjaj oko te crkve. Tu su na svetu misu nedjeljom dolazile čete mornara u bijelim odorama, visoki časnici i dočasnici u odorama, kočijama i konjima. Tu je dolazila elita. Na Tijelovskoj je procesiji sve odzvanjalo od pjesme i fanfara.

Arheolog Mario Mirabella Rوبرti tvrdi da je na tlu današnje crkve svetoga Nikole ranije u 8. stoljeću bila crkva Djevice Marije. A Dario Alberi navodi da su Hrvati koji su nakon 1532. počeli doseljavati u izumrli grad Pulu imali bratovštinu i crkvu Majke Božje Slave-na -Madonna di Schiavoni u kojoj se još i 1623. godine slave vjenčanja. Dakle, sedam crkava Majke Božje!

Marijan Jelenić

Vjera je milost

153 Kad sveti Petar isповиједа да je Isus „Krist, Sin Boga živoga“, Isus mu kaže: „To ti nije objavilo tijelo i krv, nego Otac moj, koji je na nebesima.“ (Mt 16,17) Vjera je Božji dar, vrhunaravna od Boga ulivena krepšt. „Da užvjerujemo, treba nam Božja milost, koja predusreće i potpomaže, i unutarnja pomoći Duha Svetoga da srce pokrene i k Bogu ga obrati, da otvorí oči duši i svima dadne ugodnost pristanka i vjerovanja istini.“

552 U zboru Dvanaestorice Šimun Petar zauzima prvo mjesto. Isus mu je povjerio jedinstveno poslanje. Zahvaljujući objavi primljenoj od Oca, Petar je isповјedio: „Ti si Krist-Pomazanik, Sin Boga živoga.“ Tad mu je Gospodin rekao: „Ti si Petar-Stijena i na toj stijeni sagradit će Crkvu svoju i vrata paklena neće je nadvladati.“ (Mt 16,18) Krist, „kamen živi“ (1 Pt 16,18), jamči svojoj Crkvi, utemeljenoj na Petru, pobjedu nad silama smrti. Zbog vjere koju je isповјedio, Petar će ostati neoboriva stijena Crkve. Poslanje će mu biti čuvati vjeru u njezinoj cjelovitosti i utvrđivati svoju braću.

1814 Vjera je bogoslovna krepšt po kojoj vjerujemo u Boga i sve što je On rekao i objavio i što nam sveta Crkva predlaže vjerovati jer je On sama istina. Vjerom „čovjek svega sebe slobodno Bogu predaje“. Zato vjernik nastoji upoznati i vršiti volju Božju. „Pravednik će od vjere živjeti.“ (Rim 1,7) Živa je vjera „ljubavlju djelotvorna“. (Gal 5,6)

1996 Naše opravdanje dolazi od Božje milosti. Milost je naklonost, ničim zaslужena pomoći koju nam Bog daje da bismo odgovorili njegovu pozivu: da postanemo sinovi i kćeri Božje, posinci, sudionici božanske naravi i života vječnoga.

2066 Razdioba i nabrajanje zapovijedi mijenjalo se tijekom povijesti. Ovaj katekizam slijedi diobu sv. Augustina, koja je postala tradicionalna u Katoličkoj Crkvi. Nju su prihvatile i luteranske Crkve. Grčki su oci izvršili ponešto drugačiju razdiobu, koju nalazimo u pravoslavnim Crkvama i reformiranim zajednicama.

Vjera je ljudski čin

154 Nemoguće je vjerovati bez milosti i unutarnje pomoći Duha Svetoga. A ipak nije ništa manje istinito da je vjera izvorno ljudski čin. Ne protivi se slobodi ni čovjekovu razumu da čovjek povjeruje Bogu i prione uz istinu koju je on objavio. Pa i u ljudskim se odnosima ne protivi našem dostojanstvu da vjerujemo onomu što nam drugi ljudi o sebi ili o svojim nakanama reknu, i povjerujemo njihovim obećanjima (npr. kad muž i žena stupaju u brak) i tako s njima uđemo u zajedništvo. Dosljedno tome još se manje protivi našem dostojanstvu „da u vjeri potpun posluh svoga uma i

svoje volje damo Bogu koji se objavljuje“ i na taj način stupamo s njime u prisno zajedništvo.

1749 Okolnosti, uključujući i posljedice, drugotni su elementi moralnoga čina. One doprinose povećanju ili smanjenju moralne dobrote ili zloče ljudskih čina (npr. svota neke krađe). One mogu smanjiti ili povećati počiniteljevu odgovornost (npr. činiti nešto iz straha od smrti). Okolnosti po sebi ne mogu promijeniti moralnu kvalitetu samih čina; ne mogu učiniti dobrim ili ispravnim neki čin koji je u sebi zao.

2126 Često se ateizam temelji na pogrešnom poimanju ljudske autonomije koja ide čak do nijekanja svake ovisnosti o Bogu. Ustvari, „priznavanje Boga nipošto se ne protivi ljudskom dostojanstvu, jer je tom dostojanstvu temelj i savršenstvo u samome Bogu“. Crkva zna „da se njezina poruka slaže s najdubljim željama ljudskog srca“.

155 U činu vjere ljudski razum i volja sudjeluju s božanskom milošću: „Credere est actus intellectus assentientis veritati divinae ex imperio voluntatis a Deo motae per gratiam“ – *Vjera je čin razuma koji, na zapovijed volje koju pokreće Bog milošću, daje pristanak božanskoj istini.*

2008 Čovjekova zasluga pred Bogom u kršćanskom životu počiva na tome što je Bog slobodno odlučio čovjeka pridružiti djelu svoje milosti. Očinska djelatnost Božja pretječe svojim nadahnućem, i na to se čovjekovo slobodno djelovanje nadovezuje suradnjom, tako te zasluge za dobra djela treba pripisati najprije Božjoj milosti, a onda vjerniku. I sama čovjekova zasluga, uostalom, pripada Bogu jer je dobrim djelima u Kristu izvor Duh Sveti svojim nadahnućima i pomaganjem.

UVIJEK ZA ŽIVOT

„Poštuj život, svaki ljudski život, brani ga, voli ga i služi mu! Samo ćeš na tom putu naći pravdu, razvitak, istinsku slobodu, mir i sreću.“

(sv. Ivan Pavao II.)

Iako je prošlo već neko vrijeme od korizmene inicijative „40 dana za život“, sada možemo primjetiti kako je sav taj scenarij davno određen.

Najprije je bila predstavljena knjiga koja na svoj osebujan i autobiografski način izlaže argumente za i protiv pobačaja. Riječ je o knjizi „Ne planirano“ Abby Johnson.

Gospodin Krunoslav Puškar i gospođa Lidija Dugan, aktivisti udruge „Hrvatska za život“ i „40 dana za život“, svojim su sažetim i poniznim načinom predstavili knjigu, a i svoje zadatke unutar inicijative.

Zatim je organizirana skupina podupiratelja života pri crkvi Gospe Fatimske u Labinu. Slušajući poticaje Duha Svetoga, pod skutima Gospe Fatimske te uz ljubav sv. Jo-

sipa, nekolicina žena prihvatala je tu neplaniranu avanturu.

Krenule smo s organizacijom inicijative koja se imala prvi put održati na ulicama našega grada, nedaleko Doma zdravlja. U molitvi su nam se pridružili i neki muškarci.

Naravno, zbog koronavirusa bivamo maknuti s ulice, ali zato nismo ništa manje aktivni u svojim domovima, gdje nastavljamo s molitvom.

Inicijativa „40 dana za život“ miroljubiv je pokret kojem je osnovni cilj zaštiti nerođene molitvom.

U 15 godina, koliko djeluje inicijativa širom svijeta u više od 60 država, spašeno je 17 000 djece. U Hrvatskoj je u šest godina tako spašeno 60-ak djece. Ove je godine broj spašene djece puno manji, ali je zato vrijeme izolacije pod geslom „Ostani doma“ samo učinilo uslugu inicijativi i nerođenima.

Svima koji su nam na bilo koji način dali podršku, svojim prisustvom, skrušeno i ponizno moleći

na ulici ili u svojim domovima, od srca zahvaljujemo.

Zahvalni smo na svakom prolazniku koji nam je uputio bilo smiješak, bilo koju pogrdnu riječ, a da ne govorimo o povisenu tonu ili neprimjerenoj gesti. Tim vatre-nim krštenjem kalila se naša vjera u Trojedinoga Boga. Znajući da smo na pravom mjestu, uime najmanjih među nama, niti jedan nas manje lijep pogled prijatelja, susjeda i znanca nije pokolebao ni natjerao da odustanemo od nakane. Uživali smo u društvu mladih obitelji koje su nam se nakratko pridruživale u molitvi.

U kampanji nas se izmjenjivalo dvadesetak molitelja i moliteljica koji su prepoznali otvorenu ranu čovječanstva koja iz dana u dan sve jače krvari. Zatvorenost prema životu, a posebno samoljublje i ugodnost, dovode do izumiranja nacija...

Prije 103 godine Gospa je u Fati-mi, između ostalog, proročki upo-zorila upravo na nerođene. Svako dijete ima pravo na život, pa bilo ono samo točkica ispod majčinoga srca ili fetus koji broji već 12, 16 ili više tjedana.

Što ako se trudnica nalazi u nezavidnoj situaciji zbog nerazumijeva-nja okoline ili pak zbog školovanja ili karijere ili materijalne situacije...? Pomoći ćemo joj.

Neka nazove ili ona ili netko njoj blizak broj 091/ 724 1044 i pomoći ćemo joj, bilo materijalno, bilo fi-nacijski, sve dok se ne osamostali.

„Bolje je imati 10 glavica na ja-stuku nego jedno dijete na duši“, govorio je bl. Alojzije Stepinac.

Zahvaljujemo svećenicima koji su nas podržavali: Blažu Bošnjako-viću (duhovniku), Jeronimu Joki-ću iz župe Boljun i Mirku Vukšiću.

Do jesenske kampanje želimo svima obilje Božjega blagoslova.

Elvira Fonović,
suorganizatorica inicijative u
Labinu

Ljubi Bratulić u spomen

Ljuba Bratulić rođena je u selu Gljušići, u Sv. Petru u Šumi, u velikoj obitelji, 2. travnja 1933. godine. Umrla je u Kringi, u Domu za starije osobe 12. 3. 2020. Kao najstarije dijete često je moralu, uz čuvanje mlađih članova velike obitelji, raditi s roditeljima u polju, paziti na mlađe, nakositi trave za domaće životinje. Kad se gradila pruga Lupoglav – Štalije (1948.) „dobrovoljnim radnim brigadama“ obično bi oko podne, kad su se seljaci odmarali od teškoga posla na polju, u kuće su provaljivali aktivisti, i mladiće i djevojke, koje su zatekli kod kuće, pokupili i odvozili u „dobrovoljne radne brigade“, na „udarnički“ rad na prugu. Za Jugoslaviju, koja je bila u političkom sukobu sa Sovjetskim Savezom, a tada bez pomoći iz Europe i Amerike, ta je željeznica bila od velike važnosti jer je u Štalijama bila stanica za ukrucavanje raškoga kamenog uglja. Naš je otac svoju najstariju kćer Ljubu, da je ne odvedu na izgradnju pruge, poslao našem rođaku, Ratislau Udovičiću, župniku u Roču jer se njegova sestra udala te je on ostao bez domaćice. Sigurno da taj rastanak od doma nije bio radostan: bila je bez iskustva u domaćinskim poslovima, ali Ljuba se privikla na sve poslove u kući, oko kuće, u crkvi, a obradivala je i vrt i nekoliko malih oranica ispod grada i veću njivu „Pod pajce“ uz potok podno Roča, gdje je sve dobro raslo i bujalo: ne samo krumpir i grah, salata, tamo je bio pravi cvjetnjak iz kojega je izabirala cvijeće za ukras u crkvi. Mnogo je cvijeća bilo na malom trgu uz župnu kuću. Za njezina dugogodišnjega boravka u Roču oko župnoga stana bio je pravi cvjetnjak, i crkva je za svaki blagdan bila puna cvijeća.

S Ročanim i župljanim, iz Rošćine, Nugle, Ročkoga Polja i Krkuža ubrzo se sprijateljila. U samom gradu Roču Ročani su pretežito govorili talijanski te je i Ljuba ubrzo prihvatala taj jezik koji je, doduše, učila u školi, ali to je znanje talijanskoga jezika hrvatskih đaka u Istri uglavnom bilo skromno. Talijanske su vlasti u Istru, za talijanske okupacije, slali učitelje i učiteljice iz udaljenijih pokrajina Italije, koji hrvatski niti su znali, niti su željeli naučiti. Za neznanje je bio jedan jedini lijek: fizička kazna – „srdele“, udaranje šibom po ruci.

Nije bilo lako naučiti sve potrebne kućne poslove jer je Ljuba bila sama, bez pomoći i savjeta starijih, sve dok se nije sprijateljila s nekoliko susjeda, posebice iz obitelji zvonara koji su govorili hrvatski – ročki. Ročki govor razlikuje se od govora središnje Istre. Ročki, humski i nugljanski govor ima mnogo jezičnih posebnosti koje treba zapamtiti i prihvati u razgovoru i ne pogriješiti. Od riječi upitne zamjenice *kaj* do drugih posebnosti toga govora.

Posebice su u Roču bile lijepo crkvene svečanosti za prvu pričest i za crkveni god – Bartulju (blagdan sv. Bartola, apostola, župnoga zaštitnika), kad su u Roč dolazili brojni Ročani iz inozemstva i iz gradova gdje su se nastanili nakon 1945. Dolazili su i župnici iz susjednih župa. Za prvopričesnike je uvijek bio priređen doručak, s cukerančićima kojih je u kući bilo uvijek.

Tad su u Roč počeli dolaziti povjesničari umjetnosti, među prvima Branko Fučić i Danilo Klen iz Rijeke, a zatim i ostali znanstvenici iz Zagreba (Radovan Ivančević, Đurđica Cvitanović, Vladimir Marković, Želimir Janeš, K. Horvat - Levaj, Frane Paro i drugi). Svi su oni rado dolazili u župni stan na čašicu travarice, komad domaćega kruha i čašu vina, i na kraju cukerančice.

Kad je Roč postao poznat po crkvi sv. Antona u kojem je Ročki abecedar (12. st.) i freske, a slično je i u crkvi sv. Roka, u Roč su dolazili povjesničari umjetnosti, studenti, izletnici i ljubitelji umjetnosti. Svi su redovito navratili u župnu kuću, na kavu, travaricu i razgovor. Neki bi ostali i na skromnu ručku. Kad su slovenski svećenici koji su bili na župama u Istri (Leopold Jurca, Rudolf Zafran, Stjepan Ček i drugi), nakon što je u pazinskom sjemeništu odgojeno dostatno svećenika, otišli u Sloveniju, na svoje nove župe, župnik iz Kringe, poznati travar Ivan Vidav, nije želio napustiti Istru. Na prijedlog vlč. Ratislava biskup mu je dao župu Hum, sigurno među najsiromašnijim istarskim župama. Iz Roča smo ga često posjećivali.

I ja sam, zahvaljući gospodinu Ratislavu i sestri Ljubi, borbivo za vrijeme ljetnih praznika u Roču. Držao sam vjeronauk u Humu i na Ročkom Polju, za mlađe, predškolske polaznike. Tri puta tjedno – pješice od Roča do Huma i natrag. I dva puta tjedno do Ročkoga Polja i natrag. Na vjeronauku sam im pričao biblijske priповijesti, posebice iz Staroga zavjeta: o malom Mojsiju koga je majka ostavila uz rijeku, a pronašla ga faraonova kći te ga posvojila, o Josipu koga su braća zbog ljubomore bacila u suhi bunar, a zatim i prodala u Egipt, a on ih je kasnije spasio od gladi. Ta se priča duboko kosnula djece te sam u nekim očima video suzice. Ta me priča pratila dugo te je i moja magistarska radnja bila o jednoj staroj glagoljaškoj varijanti te priče, među najljepšima u Bibliji. Upoznao sam se i s roditeljima te djece, i podržavao to poznanstvo i prijateljstvo godinama. To je urodilo Alejom glagoljaša i nekim drugim manifestacijama koje se održavaju u Roču: Mala glagoljska akademija, Ročki glagoljaški bijenale, i druge.

Moja sestra, teta Ljuba (tako su je svi zvali), brzo se sprijateljila s mnogim obiteljima na Roštini, u Nugli i na Ročkom Polju, i posebice u selima Roštine jer je rado pomagala u poljskim poslovima: tako u selu Rim, u Čiritežu, na Krkužu, u Blatnoj Vasi. Župnu su kuću uvijek pohodili mnogi koji su u Roč dolazili za većih blagdana, krstitaka, vjenčanja. Pjevači su također bili česti gosti u župnoj kući. Bilo joj je teško, nakon toliko godina, rastati se s Ročom i njegovim žiteljima.

Za nju je nezaboravan bio posjet papi Ivanu Pavlu Drugom u Rimu, kad je Papa primio župne pomoćnice iz cijelog katoličkoga svijeta, pa tako i iz Hrvatske. Imala je sreću – kad je Papa prolazio nakon audijencije uz hodočasnice, uspjela se s Papom rukovati, i to je fotograf snimio, a ona je tu sliku držala u svojem novom domu, u selu Dolinci. Ta ju je slika sjećala na te sretne dane hodočašća u Rim.

U crkvenim glasilima smrt svećenika redovito bude zabilježena, popraćena prikazom života i djelovanja u župama u kojima je djelovao. S pravom. Kućne se pomoćnice rjeđe spominju, najčešće tek uzgred. A njihova je uloga u životu župne zajednice, posebice u malim sredinama, gdje se svi poznaju i uzajamno pomažu, veoma važna. Zato zahvaljujem Uredništvu „Ladonje“ da sam mogao nešto zapisati o svojoj sestri Ljubi. Kad god sam dolazio u Roč, pitali su me za nju i poslali joj pozdrav. Bila je dobra sa svima s kojima se poznava, a taj se trag dobrote ne briše godinama, kao ni lijepi trenutci koji su nam život učinili sretnijim i ljepšim. Moja sestra Ljuba cijeloga se života brinula o drugima, a to je lijepa odlika župnih domaćica, kakva je bila i moja sestra Ljuba.

Josip Bratulić

Sjećanje na Miroslava Sulića

Dana 23. svibnja 2020. navršilo se pet godina od ovozemaljske smrti g. Miroslava Sulića (1944. – 2015.). U teškim danima za sav da-nasnji svijet zahvaćen pandemijom koronavirusa, u vremenu opće neizvjesnosti, straha od nepredvidljive sutrašnjice od svekolikih poteškoća, a poglavito kod djece koja neminovno trpe od svega što doživljavaju u svom okruženju, što od svakodnevne slike svojih roditelja, što iz medija, škole u virtualnom obliku, ranije štrajka njihovih učitelja, nemogućnosti fizičke blizine vršnjaka i prave, stvarne zajedničke igre, posebno se sjećamo pok. Miroslava Sulića, prof., dugogodišnjeg ravnatelja Osnovne škole Vladimira Nazora u Potpićnu u Istarskoj županiji. Sav je svoj radni vijek i profesionalno i osobno posvetio odgoju i obrazovanju djece. Uvijek i u svemu u njegovu je radu interes djece, njihov zdrav psihofizički, ali i duševni i moralni razvoj, bio na prvom mjestu.

Rodom iz Čitluka u Bosni i Hercegovini, kao tro-mjesečno dijete ostalo bez oca koji je tragično nestao u bespućima masovne tragedije hrvatskoga i drugih naroda na bleiburškom polju, odrastao u sjeni jugo-komunističke aveti nad svojom obitelji i stigmom oca domobrana kojem je, kao i mnogima, bio zabranjen i sam spomen, sav je svoj život položio u promicanje ljubavi prema svom hrvatskom podrijetlu i Katoličkoj Crkvi. „Ako te tko pita, sine, bez obzira na sve, ti uvijek kaži da si pravi Hrvat i katolik“, s tom ga je poputbi-nom, jedinom, jer ništa drugo nije imala osim nešto listova duhana kojim si je zarađivala za kruh, отправila majka iz rodne kuće u svijet, na školovanje za koje si je sam zarađivao obavljajući teške fizičke poslove. Zato je razumljivo da je s radošću dočekao stvaranje svoje i svojih predaka toliko željene slobodne i neovisne, demokratske Hrvatske i da je u okrilju svojega odgoja i svjetonazora među prvim ravnateljima u Republici Hrvatskoj, a u Istarskoj županiji prvi uveo vjeroučitelje u zbornicu, kao i da je prvi put, nakon što je ubrzo iza 1945. iz škola izbačeno raspelo, baš on uveo praksu da procesija na blagdan sv. Katarine, u zajedništvu više svećenika i ministranata, kao i sve druge školske djece kreće prema crkvi upravo iz ucionice iz koje je izbačen križ. Tada je i školska kuhinja postala domaćin za zajedničko slavlje i druženje svih uzvanika nakon svećane sv. mise, a školska dvorana i danas posluži za tu namjenu svake godine. Među prvim posebno dragim gostima, u njegovoј školi, kako ju je uvijek nazivao s puno ljubavi, bila je i, sigurno već sada možemo reći, jedna od najboljih, ako ne i najbolja među svim ne samo ministrima, nego i našim političarima, prof. Ljilja Vokić, ali i blagopok. zadarski nadbiskup

Ivan Prenda dok su zadarski sjemeništari za vrijeme Domovinskoga rata bili smješteni u domu Pazinskog kolegija- klasične gimnazije, kojem se projektu, pak, posebno veselio i polagao velike nade u intelektualne plodove toga projekta. U svoju je školu doveo kao gosta i blagopok. Zvjezdana Linića kad su se održavale misije u župi u Pićnu, kao i brojne druge osobe koje su dale svoj zdrav pečat odgoju i obrazovanju djece.

Prof. Sulić bio je izvanredan matematičar i to je bila njegova cjeloživotna strast, ali i matematički pedagog, pa matematika s njim nikako nije mogla biti nezanimljiva. Kao i matematiku, volio je i prirodu, pa je, sve učeći iz knjiga i okružujući se uvijek i svugdje knjigama, sam naučio mnogošto o voćarstvu, cijepljenju voćaka i njihovoј zaštiti, kao što je i među prvima u svom mjestu zasadio cijeli niz bresaka i drugoga voća. Sa zahvalnošću se sjećamo svih njegovih dobrih zasada, posebno svega onoga dobrogoga što je na koji god način unio u generacije i generacije mladih ljudi sa željom da postanu obrazovani, ali i dobri ljudi. Iza sebe je ostavio trojicu sinova i omogućio im akademsko obrazovanje s poukom: „ Ako te tko pita, ti kaži da si pravi Hrvat i katolik“, u čemu je sam ostao dosljedan i beskompro-misan do kraja. U vjeri da već i kod našega Gospodina rješava neke jednadžbe (za bolji svijet) i bdijući nad svom našom djecom, služi Mu, molimo dragoga Boga da tako bude. (Davorka Smoković)

ŠTO BI BILO KAD BI BILO?

Na blagdan Gospe Fatimske, 13. 5. 2020., Miroslav Bu-
lešić imao bi sto godina. Možemo ga zamisliti kao starčića. Ipak, pitanje je bi li on te godine doživio ili bi umro ranije od istrošenosti života ili kakve bolesti. Rijetki ljudi dožive 100 godina, još rjeđe svećenici.

Kako bismo si lakše predočili njegov ne samo fizički izgled nego uopće njegovu pojavu, sjetimo se njegova župnika, mons. Ivana Pavića, koji je poživio 94 godine, v.lč. gg. Bože Jelovca, Ratsislava Udovičića i Bože Milanovića (svi Miroslavovo godište; Božo je umro u 99. godini), fra Berarda Barčića, njegova proforskog kolegu u sjemeništu, koji je umro sa 105 godina života. Spomenuo sam samo neke, tek toliko radi usporedbe, a ne kao znanstveno promišljanje. Za ono malo vremena koliko je Miroslav pastoralno djelovao, vidimo da je bio živo zainteresiran za narod i Crkvu. Bio je pun želje, pun „vatre“ i mladenačkoga zanosa da povjereni mu narod ohrabi, podigne i duhovno ojača. Stalo mu je da ih sakralno unaprijedi. Nije slijep: vidi da je narod zapušten, ali ga to ne demoralizira, već mu je izazov. Pokreće razne pobožnosti i akcije koje su tada bile uobičajene. Razmišlja i preko toga. Vidi da ima uspjeha. Vide to i njegovi neprijatelji koji nastoje svim silama spriječiti njegovo djelovanje, čak i prijetnjama: „Miroslav se po želji biskupovoj posvetio ‘kao misionar’ pastoralnom radu među povjerenim mu vjernicima. Obilazio je ustrajno župljane po njihovim kućama i selima, nastojeći sve osobno upoznati i privući k Crkvi i nedjeljnoj misi. Odgajao je župnike u aktivnom sudjelovanju kod mise, zauzeto je izgrađivao crkveno pjevanje, uključujući i pjesme u domaćem hrvatskom jeziku, uveo je pobožnost Srcu Isusovu i pobožnost Srcu Marijinu uz zajedničko

moljenje Gospine krunice; skrbio se da se svi mlađi župljani priprave na prvu sv. Pričest i na sakrament Krizme. (...) Tu djelatnost su s druge strane pratili fanatični ‘boljševici’ u redovima partizana, osjećajući kako župljani Baderne ne prihvataju njihovu propagandu i odbijaju njihove optužbe protiv revnog župnika.“ (V. Milovan: Miroslav Bulešić svjedok Kristov, str. 63) Iako se on trudi i okuplja svoje vjernike kao kvočka piliće, ipak primjećuje da i neprijatelji vjere imaju uspjeha: „Proživiljavamo dane pune tuge i žalosti. Jako su svi utučeni. Ljudi su odvedeni, obitelji žalosne, mlađež nepametna. Bože moj, kako je teško ravnati se u dušobrižništvu. (...) Pustoš i žalost! Ljudi se odalečuju od Boga. Ne opažam oduševljenje za sutrašnji blagdan Tijelova... Ljudi vole zabave, plesove. (...) Mlađež traži samo naslade... Ljudi hoće novotarije. Dosadila im je stara vjera: hoće novu!“ (V. Milovan, isto, str. 70 – 71)

Kad mi svećenici ovo danas čitamo, vidimo da se problemi u pastoralnom djelovanju nisu bitno promijenili. I mi se danas na drugačiji način susrećemo s istim problemima. Možda su za Miroslava bili upečatljiviji jer na takvo što nije bio navikao. Za njega i njegovu generaciju to je bila potpuna novost, za nas danas „naslijedeni“ problemi.

Krizu koronavirusa neki su nazvali ratnim stanjem: razlika je jedino što se ovoga neprijatelja ne vidi, a prisutan je i prijeti – ne znaš otkuda. Smatram da je uvelike našteto vjeri: odvojio je vjernike od svećenstva, razdijelio vjernike međusobno, udaljio ih od „živog vrela Euharistije“ i drugih sakramenata. Doskočice kojima smo se služili da bismo barem nešto duhovnoga pružili vjernicima, mnogima pomažu da se „ohlade“ i da zaključuju kako

se „i od kuće“ može zadovoljiti kršćanski minimum. I mislim da bi Miroslav u ovoj situaciji kriknuo: „Daj da progledaju!“ – da vide da nije tako. Jedno je djelovati u izvanrednim okolnostima, drugo je djelovati u redovitim prilikama. Treba se vratiti onom redovitom... Za mnoge je već kasno. Što će biti s našom djecom (prvopričesnicima) i mladima (krizmanicima)? Hoćemo li žrtvovati ovu generaciju Molohu? Tko će odgovoriti, preuzeti rizik? Što bi rekao Miroslav – stogodišnjak?

Porečko-pulska biskupija u preporodno doba (II. DIO)

Jedan od najznačajnijih preporoditelja bio je Luka Kirac (Medulin, 27. 9. 1860. – Rakotule, 3. 1. 1931.). U rodnome Medulinu završava pučku školu, nakon čega pohađa gimnaziju u Senju i Rijeci, i to uz financijsku pomoć J. Dobrile. Nakon završetka studija bogoslovije u Gorici 1884. godine biva zaređen i započinje obavljati svećeničku službu u Marčani, Krnici, Raklju, Barbanu, Ližnjalu, Medulinu i Rakotulama. Kirac se za vrijeme svojega obrazovanja „zanosio idejama narodnog preporoda i Starčevičevim pravaštvom“, što će kasnije biti temelj za njegovu aktivnu suradnju s vođama druge generacije preporodnoga pokreta, Matkom Mandićem, Vjekoslavom Spinčićem i Matkom Laginjom.

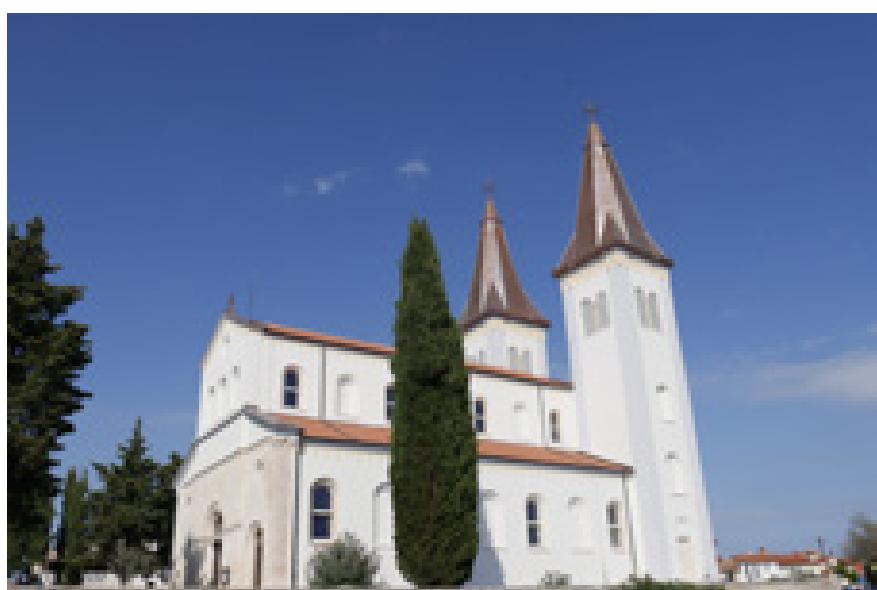
Posljednji porečko-puljski biskup do Prvoga svjetskoga rata bio je Giovanni Battista Flapp (Kormin kraj Gorice, 18. 4. 1845. – Poreč, 27. 12. 1912.). Studij teologije završio je u Gorici, gdje je 1868. zaređen za svećenika. Bio je odgojitelj i profesor u Gorici, nakon čega je pohađao bečki Augustineum, na kojemu je 1873. g. stekao

doktorat iz teologije. Vratio se u Goricu, gdje je bio katedralnim vikarom i duhovnikom u teološkom sje-meništu. Ondje je predavao crkveno pravo i povijest Crkve, a od 1875. g. bio je i prosinodalni ispitivač i sudac crkvenoga suda. U periodu između 1880. i 1884. uređivao je nadbiskupski mjesecačnik *Folium periodicum Archidioecesis Goritiensis*, u kojem je objavljivao članke. Godine 1882. izabran je za zastupnika svećenstva u pokrajinskoj skupštini. Porečko-puljskim biskupom postao je 1884. godine. Tijekom gotovo triju desetljeća biskupovanja Flapp je poduzimao različite aktivnosti, primjerice, u Kopru je 1886. g. kupio i dao uređiti zgradu za malo sjemenište, te pitomcima omogućio polaženje državne talijanske gimnazije što je, zbog opasnosti od odnarodivanja hrvatskih đaka i širenja talijanskoga irentizma, izazvalo negodovanje hrvatskih svećenika i političara. Radio je na obnovi porečke bazilike. Godine 1894. ponovno je pokrenuo biskupijski mjesecačnik *Folium Dioecesanum Parentino-Polensis*, a 1896. g. uveo je u biskupiju Udrugu svećenika klanjatelja (adoratora).

Svećenicima je branio čitanje političkih novina, primjerice, *Naše sloge*, no, redovito im je objavljivao i preporučivao molitvenike i nabožne knjige na hrvatskome i slovenskom jeziku te katolički tisak. U miješanim hrvatsko-talijanskim župama propovijedao je na oba jezicima. U nekoliko je navrata provjeravao vjersko znanje krizmanika na njihovu materinskom jeziku, pa je zbog toga 1896. g. bio napadnut od strane talijanskih vjernika u Motovunu i Vižinadi te od strane talijanskoga tiska. Za svojega biskupskog mandata napadali su ga i hrvatski vjernici, svećenici i tisak, nakon što je 1901. g. proveo odluku Kongregacije za bogoslužje iz 1898. o ukidanju pjevanih dijelova u bogoslužju na hrvatskome jeziku. Riječ je bila o ščavetima, odnosno glagoljskoj liturgiji na pučkoj čakavštini. Na sve to 1902. g. papa Lav XIII. imenovao ga je kućnim biskupom asistentom.

U porečko-puljskoj biskupiji velik je broj svećenika bio rođenljubno orijentiran i ostavio trag među pastvom. Kako je zapisao Božo Milanović, „Hrvatski je narod u porečko-puljskoj biskupiji bio mnogo više zapušten i pod mnogo većim talijanskim pritiskom nego li u tršćansko-koparskoj biskupiji“, stoga

je djelatnost hrvatskih svećenika bila od presudnoga značaja.

Jedan od najznačajnijih preporoditelja bio je Luka Kirac (Medulin, 27. 9. 1860. – Rakotule 3. 1. 1931.). U rodnome Medulinu završava pučku školu, nakon čega pohađa gimnaziju u Senju i Rijeci, i to uz finansijsku pomoć J. Dobrile. Nakon završetka studija bogoslovije u Gorici 1884. godine biva zaređen i započinje obavljati svećeničku službu u Marčani, Krnici, Raklju, Barbanu, Ližnjunu, Medulinu i Rakotulama. Kirac se za vrijeme svojega obrazovanja „zanosio idejama narodnog preporoda i Starčevićevim pravaštvo“, što će kasnije biti temelj za njegovu aktivnu suradnju s vođama druge generacije preporodnoga pokreta, Matkom Mandićem, Vjekoslavom Spinčićem i Matkom Laginjom. Njegova se preporoditeljska aktivnost rasplamsala dolaskom u rodni Medulin. Kirac se u svakoj sredini u kojoj je službovao zalagao za interes običnoga puka, što je rezultiralo prijedlogom kolega svećenika i župljana za aktivnim političkim angažmanom u Istarskome saboru. Ondje Kirac aktivno participira od 1908. do 1914. godine, kada je ponovno izabran, zalažeći se uglavnom za bolesne i siromašne na selu gdje su uvjeti života i liječenja bili na niskoj razini. U Medulinu je osim svećeničkih zadaća radio i na razvijanju nacionalne svijesti u nizu aspekata: radom Narodne čitaonice, predsjednikovanjem Medulinskog posuđilnicom, osnivanjem ribarske zadruge itd. Tijekom Prvoga svjetskog rata na dva je mjeseca bio interniran u Ljubljani, a zatim je bio u logoru te po njegovu završetku biva zlostavljan od strane talijanskih vlasti. Kao politički nepodoban, doživjava političku internaciju na Liparima te na Sardiniji, a povratkom u Istru zlostavljanje se nastavlja. Unatoč ograničenu kretanju i učestalim prijetnjama od strane fašističkih dužnosnika, aktivno sudjeluje u političkom društvu „Edinost“ iz Trsta. U tome je periodu napisao *Crtice iz istarske povijesti*.

Tu je i Petar Studenac (Rijeka, 31. 1. 1811. – Kanfanar, 24. 5. 1898.). Gimnaziju i teologiju završio je u Gorici, a zaređen je 1834. godine. Prva mu je služba bila ona u Muntrilju, a od 1838. do smrti djelovao je u Kanfanaru kao župnik, dekan i počasni kanonik. U Tinjanu je 1837. propovijedao na Mladoj misi Jurja Dobrile, s kojim je blisko surađivao, te mu je posvetio pjesme prigodnice. Korespondirao je s Ljudevitom Gajem, s Ambrozom Vranjicanom mlađim i dr. U književnoj mu je ostavštini samo nekoliko pjesama, tri pisma i jedan članak. Isprva je prihvatio ilirsko ime te ga poslije zamjenio hrvatskim, sudeći prema prvim tekstovima i naslovu budničarske pjesme *Molitva Ilirom* (1840.). Značajna je njegova protopreporodna aktivnost koja za njegova života nije bila posve prepoznata niti su mu svi tekstovi koje je slao Gaju objavljeni. (*nastavlja se*)

Riječani posjetili župu Oprtalj

Djelatnici riječkoga Hospicija posjetili su 7. ožujka župu Oprtalj. S djelatnicima je bio nadbiskup Devčić sa suradnicima te časna sestra Danijela, voditeljica Hospicija. Bili su oduševljeni mjestom, cijeli su kraj prozvali „hrvatskom Toscanom“.

Riječane je dočekao vlč. Ante Tonči Jukopila, 85-godišnji oprtaljsko-završki župnik. Ovim župama upravlja neprekidno 45 godina. Velečasni je nazdravio Riječanima uz domaće kolače i travaricu koju sam spravlja. Piće i lik je brend je Oprtlja, pa su gosti iz Rijeke ponijeli „Župnikovu travaricu“ svojim domovima. Pokazao je ljubazni župnik gostima poznatu crkvu sv. Jurja, mučenika, koju je godinama obnavljao. Velebna je i lijepa župna crkva i u susjednom Završju. Župnik brine za više od 20 crkvenih objekata u objemu župama. U čast Hospiciju „Marija Krucifiksa Kozulic“, oglasiše se na kraju susreta nova oprtaljska crkvena zvona: vesela, svečana, i crkvene orgulje, jedne od najnovijih u Istri.

Jasna Buketa

Novo zvono u Sv. Jeleni

Crkvica sv. Jelene kraj Oprtlja izgrađena je u 15. stoljeću. Bila je oslikana freskama, a do danas su ostali samo dijelovi fresaka. Što nisu učinila stoljeća, učinili su nakon 2. svjetskog rata lokalni komunisti. Ugledna obitelj iz blizine crkvice moralna je napustiti veliku kuću i imanje te odseliti u Italiju.

Tada je počela devastacija crkvice. Kulminacija je bila od 1949. do 1955. godine. Jedne noći crkvica je devastirana, a oštećeno je i staro zvono, koje se danas čuva u spomenutoj crkvici. Sva su trojica pomagača u tom poslu umrla bez nasljednika.

Konzervatorski zavod iz Zagreba, pod vodstvom gospodina Eđidija Budicina, obnovio je krov i unutrašnjost crkvice. Gospodin Klaudio Ipša i obitelj iz obližnjeg sela Ipši (koji u neposrednoj blizini crkvice imaju nasade novih vinograda i maslinika te proizvode vrhunsko vino i ulje) nedavno je darovao crkvici novo zvono i obnovio „preslicu“.

Nedavno je obnova zvona proslavljena svetom misom koju je predvodio domaći župnik vlč. Ante Tonči Jukopila, uz prisustvo vjernika. Misa je bila pjevana, uz pratnju harmonija koji je svirao lokalni orguljaš Deni Basaneže.

Dok ima srca, bit će i Ladonje

Dragi čitatelji ove naše Ladonje, tako započinju uvodne riječi Urednika, no ja, naravno, nisam urednica, ali imam potrebu reći sljedeće i započeti baš tim rijećima.

Dakle, usrdno se ufam da će beskrajnom dobrotom i milosrdem Božjim, Ladonja koju upravo imate u rukama (možda svibanj 2020.) biti na raspolaganju svima koji ju žele pogledati i, još bolje, pročitati, u našim otvorenim crkvama, punim vjernika, gdje ćemo svi zajedno opet slobodno i bez straha od zajedništva slaviti sv. mise. U trenutku kad ovo pišem, to još nije moguće zbog epidemioloških mjera zabrane okupljanja više ljudi na javnim mjestima, pa tako i vjerskih okupljanja i slavljenja svetih misa, kao i obreda, procesija i podjeđivanja svetih sakramenata. Koronavirus sve nas je međusobno izolirao i čini se kao da je život gotovo stao. Uglavnom smo svi u svojim domovima, uz stalne medijske poruke: #ostanite doma, pa nam se sav društveni, socijalni život, osim onih koji zajedno žive, pa tako i vjerski život sveo na komunikacije preko telefona i svih mogućnosti koje nam ta „tehnika“ pruža, kao i na medije, elektroničke, popularno rečeno virtualne, a puno manje tiskane. Knjižnice su zatvorene za one koji žele imati pravu, „živu“ knjigu u rukama, a tiskane se novine može kupiti u prodavaonicama hranom koje i inače prodaju novine. Mnogi ljudi neke novine nazivaju svojima, najčešće dnevnikе (neću ih ovdje reklamirati, ali znamo koje su to), i teško mogu zamisliti život bez njih, pa ih svakodnevno navljuju u prodavaonicama gdje kupuju i nužne životne namirnice.

No, što je s našom Ladonjom? Ladonja je vjerski informativno-kulturni list naše Porečke i Pulsko biskupije koji je 1972. pokrenuo blagopokojni, sigurna sam, svima u dragoj uspomeni i sjećanju, mons. Antun Hek, kao prilog Kani, takoder vjersko-kulturnom časopisu, i to u obliku jednoga listića. A pogledajmo danas u kakvo je stablo izrastao taj jedan listić: u prave, pravcate novine za naš vjernički puk, ništa manje i za one koji se ne smatraju takvima. Svakog mjeseca svih tih godina imali smo priliku uzeti u ruke i pročitati svoj primjerak Ladonje, pa tako do današnjih dana, od riječi urednika na početku, preko biblijske misli, promišljanja u aktualnom trenutku, kronike iz svih dijelova Biskupije, pouka izravno iz Katekizma Katoličke Crkve, prave pravcate naše povijesti, vezane upravo za ovo naše područje, pa još niz drugih zanimljivosti. Ladonja, kao i

Istarska Danica, novine su i knjiga koje bi, kao i svakako barem jedan primjerak Biblije, morala imati svaka naša (naše biskupije) katolička kuća i obitelj koja drži do svoga integriteta i dostojarstva, koja poštuje svoje prezime i rod, ali i želi nastaviti svoju budućnost. Ladonja je nešto više od samih novina. Naravno, nije mi nakana sada preuveličavati značaj tih novina, niti novine iste prove-nijencije treba uspoređivati, ali nama bi naša Ladonja svakako trebala biti draga, *kao ča nan je drago baš to naše ča*, negdje i *kaj* (Buzet), kao što nam je draga naša prošlost i naši predci, naš zavičaj i običaj, naše crkve i kapelice, a poglavito naša vjera. I baš zato, s obzirom da Ladonja nisu samo novine, svi oni koji imaju bilo kakvu ulogu u njezinu stvaranju i življenu, što znači i osnivači i autori tekstova i uredništvo i nakladnik i čitatelji imaju generacijsku obvezu čuvati ju i činiti sve da živi i dalje.

Ali, došlo je vrijeme pandemije koronavirusa, nikad još nije bilo takve situacije. Tekstovi se mogu pisati od kuće i urediti u uredu, ali tiskati se moraju u tiskari, ako će dobiti oni koji vole Ladonju. Imati novu Ladonju u rukama nešto je kao da u šake uzmemu svu našu biskupiju i priglimo ju na srcu. Mise sada nemamo, djece nema na izlazu iz crkve, promet je obustavljen, kretanja izvan svoga uskog općinskog/gradskog područja nema, u tiskari može raditi samo ograničen broj djelatnika, i to s maskama na licu i rukavicama na rukama, uz stalno dezinficiranje i uz bojazan od moguće zaraze. No, dobro, Ladonja se tiskati mora jer čitati se mora, poglavito u ovoj situaciji kad su vjernici ipak nekako ostali sami, kao uostalom i svi drugi ljudi. Vidimo i pratimo mi svi misu preko televizijskih ekrana i molimo doma, ali nedostaju nam živa misa i sakramenti, nedostaje nam naš župnik, pa i biskupova riječ jer to su naši pastiri, nedostaje nam vidjeti se baš tamo, u crkvi, i baš zbog takve situacije još nam više nedostaju žive poruke i socijalna veza s našom, lokalnom Crkvom, a nadomjestak tomu, barem malo više, sada bi bila baš Ladonja. I Ladonja je tiskana, dragi moji, s predivnim likom našega Uskrsloga Gospodina na naslovnicu. Koje li divne poruke nade i ohrabrenja upravo u ovim trenutcima kad ljudi padaju u malodušje i strah od smrti, bolesti, patnje, neizvjesnosti za gospodarstvo i preživljavanje uopće. Ali kako da ta lijepa, u uskrsnom dvobroju bogata Ladonja dođe do čitatelja? Objavljena je na

biskupijskoj webnoj stranici, ali to nije za one vjerne i odane starije čitatelje, kojih ima i najviše, jer se ne služe internetom i jer im posebno u ovoj situaciji svakovrsne izolacije nedostaje dobro staro nedjeljno poslijepodne kad bi nakon sv. mise i obiteljskoga ručka malo zasjeli u neki svoj kutak za odmor, pa uzeli Ladonju u ruke i opet bi nekako bili u svojoj crkvi i Crkvi, na svom starom mjestu i klipi, pokraj istih susjeda i znanaca i sve bi bilo dobro. I barem na čas ne bi bilo onih sumornih vijesti s bolničkim krevetima, respiratorima i brojem umrlih i novooboljelih. Nije ni za one koji ju baš vole imati u svojim rukama „uživo“. E, pa, kao što su se mnogi mogli i uvjeriti, malodusuji mesta nema i Ladonja je, zahvaljujući entuzijastičnom radu dje-latnika svoga nakladnika/tiskare JOSIP TURČINOVIC d. o. o. Pazin ipak stigla u naše crkve. Što osobnim raznošenjem, što osobnim angažmanom nekih sve-ćenika, Ladonja je i u ovim skromnim, otežanim i opasnim okolnostima stigla u sve župne urede, a otuda i u naše crkve. Ako mogu druge tiskovine, od većih, jačih kadrovske, finansijski i kako god osnivača i nakladnika, eto može i mala velika Ladonja s puno slabijom infrastrukturom, ali sasvim sigurno s većim srcem. Bogu hvala pa crkve nisu bile zatvorene za osobnu molitvu svakomu tko je to želio i svatko si je mogao uzeti i Ladonju iz ovoga pandemijskog, pa tako i povjesnog trenutka. Taj će broj ostati kao zapis i pamćenje budućim genera-cijama. A, iako se Ladonja ne nudi i ne prodaje u prodavaonicama mješovitom robom, za ove prilike i da si svi budemo solidarni pa da kako u stvarnom, tako i u metaforičkom smislu ne živimo samo o kruhu nego i o riječi kako onih u Ladonji, tako još više i Onih koje Ladonja prenosi u svojim porukama, pripomogla je svojom susretljivošću i ljubaznošću i mala seoska prodavaonica u Sv. Katarini. „Izvolite Vaš svježi krušić i novu, još svježu Ladonju“, uz osmijeh poručuje dobra prodavačica. I tako, dok ima srca, bit će i Ladonje. Stalno na TV-u čujemo zahvalu zdravstvenim radnicima, policijcima, vatrogascima i dr., a mi ovaj put posebno zahvaljujmo svima onima koji su se osobno izložili da bismo svi mogli uživo imati ovu našu, pod ugrozom koronavirusa Ladonju „s propusnicom“ koja je više od novina. Rad tih ljudi i po-zrtvovnost za duhovno i kulturno dobro svijetu nas zasljužuje pohvalu u ovakvim okolnostima.

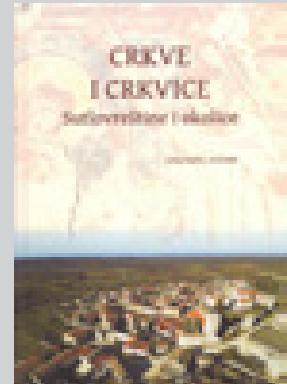
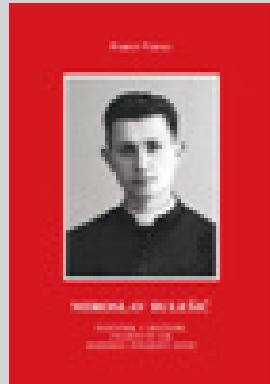
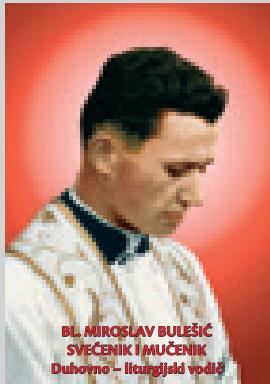
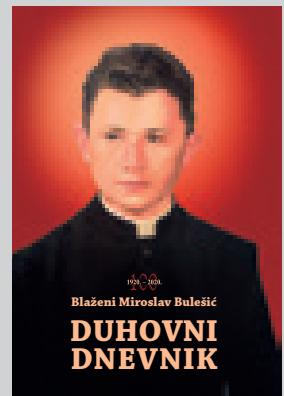
(Davorka Smoković)

POSJETITE KNJIŽARE "JOSIPA TURČINOVICA"

Izdavačka kuća JOSIP TURČINOVIC d.o.o. Pazin
Narudžbe na tel. 052/ 624 342

Prodavaonice:

PAZIN, A. Kalca 2, tel. 052/621 082
PULA, Danteov trg 1, tel. 052/216 498
POREČ, Eufrazijeva 22, tel. 052/451 784

Radio Istra

Ulica 16, 51 - Pula 96,0 - Rovinj 88,0 - Buje 97,9
Krapanj 96,0 - Fažana 92,1 - Poreč 98,9

KAP ZA DOBAR DAN
duhovna misa za bolje početak dana
- od ponedjeljka do subote u 06:30

PUTEVIMA VJERE
- srednjačka vjerska emisija
- petkom u 17:30

SUSRET S IZVOROM
- komentar nedjeljnog Ewangelija
- nedjeljom u 8:30

Jurja Čestenik 4, Pazin - tel: 052/ 621 27 11
www.radiostudio-pazin.hr

100. OBLJETNICA ROĐENJA

13. 5. 1920. - 13. 5. 2020.

*Bl. Miroslave
Bulešiću,
uzorni častitelju
Bl. Djevice Marije,
moli za nas!*

Po zagovoru
blaženog Miroslava,
svećenika i mučenika,
blagoslovio nas
svemogući Bog
+ Otac i + Sin
i + Duh Sveti.
Amen.

